

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PŘEDSUDKY VŮČI ROMSKÉMU ETNIKU
U POLICIE**

Autor práce: Nela Hodková, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Josef Vlček

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Nela Hodková

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Předsudky vůči romskému etniku u policie

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Prejudice against Ethnic Romani within the Police

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Josef Vlček

Datum zadání bakalářské práce: listopad 2020

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je v řadách policejních složek zjistit úroveň předsudků a xenofobních názorů vůči romskému etniku, včetně popisu úrovně zjevné kriminality páchané Romy. Vedlejším cílem je pak zjistit, zda se Česká republika podle policejních složek dostatečně dané problematice věnuje, a zda se Romové dokážou plnohodnotně začlenit do společnosti.

Student:

Nela Hodková

3. 11. 20
datum

podpis

Vedoucí práce:

PhDr. Josef Vlček

14. 11. 20
datum

podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry:

doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

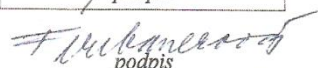
23. 11. 20
datum

podpis

Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti:

RNDr. Růžena Ferebauerová

1. 11. 20
datum

podpis

Pověřený rektor:

doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

1. 12. 20
datum

podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Josefu Vlčkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HODKOVÁ, N. *Předsudky vůči romskému etniku u policie: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 67 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Josef Vlček

Klíčová slova: antropologie, policie, policista, předsudek, rasa, rasismus, romské etnikum, strážník, xenofobie.

Bakalářská práce pojednává o problematice týkající se romského etnika. Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část vymezuje pojem předsudek, kdy je součástí i popis typického předsudku majoritní společnosti vůči Romům, dále specifikuje romské etnikum a antropologické odlišnosti, pojem xenofobie, rasa a rasismus a popisuje i další závažné problémy, jakými jsou romská kriminalita či sociálně patologické jevy. Dále analyzuje policii, jak státní, tak obecní, zejména pak podmínky přijetí policisty do služebního poměru a podmínky přijetí strážníka do pracovního poměru. Závěr teoretické části práce vysvětluje funkci projektu Asistenta prevence kriminality.

Praktická část práce je zpracována na základě průzkumného šetření formou kvantitativního sběru dat. Anonymní dotazníky byly vyhodnocovány pomocí programu Excel a následně zpracovány přehlednými grafy a okomentovány.

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit v řadách policejních složek úroveň předsudků a xenofobních názorů vůči romskému etniku, včetně popisu úrovně zjevné kriminality páchané Romy. Vedlejším cílem je pak zjistit, zda se Česká republika podle policejních složek dostatečně dané problematice věnuje, a zda se Romové dokáží plnohodnotně začlenit do společnosti.

ABSTRACT

HODKOVÁ, N. *Prejudice against Ethnic Romani within the Police: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 67 p.
Supervisor: PhDr. Josef Vlček

Key words: anthropology, police, policeman, prejudice, race, racism, ethnic Romani, police officer, xenophobia.

This bachelor's thesis deals with the subject of ethnic Romani. It is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part defines terms such as prejudice, including a description of a typical prejudice of majority society against the Roma people. It also specifies ethnic Romani and anthropological differences, xenophobia, race and racism as well as other serious subjects including Roma criminality and socially pathological phenomena. It carries on by analyzing both the state and the municipal police, particularly the conditions of the police officer hiring. The end of this theoretical part explains a function of a project called Crime Prevention Assistant.

The practical part is compiled on the basis of exploratory surveys using a quantitative data collection. Anonymous questionnaires were evaluated by the Excel program. They were processed into transparent charts and then commented.

The principal aim of this bachelor's thesis is to see the level of prejudice and xenophobic attitudes towards the ethnic Romani among the police enforcements, including the description of the overt Roma criminality level. The secondary aim is to find out, whether the Czech Republic pays enough attention to this subject and whether the Romani people can fully integrate into the society.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Vymezení pojmů	10
2.1 Předsudek	10
2.2 Xenofobie	11
2.3 Rasa	12
2.4 Rasismus.....	14
2.5 Romské etnikum.....	16
2.5.1 Antropologie	17
3 Historický vývoj romského etnika	19
4 Romská kriminalita	23
5 Policie.....	27
5.1 Policie České republiky.....	27
5.1.1 Policista.....	28
5.2 Obecní policie.....	28
5.2.1 Strážník	29
5.2.2 Asistent prevence kriminality	30
6 Průzkumné šetření.....	32
6.1 Dotazníkové šetření.....	34
Závěr	54
Seznam použitých zdrojů	56
Seznam grafů.....	60
Přílohy	61

Úvod

Problematika soužití majoritní společnosti s romským etnikem je stále závažným společenským problémem. Z tohoto důvodu autorka práce považuje téma „Předsudky vůči romskému etniku u policie“ za velice aktuální a stěžejní. Předsudky vůči romskému etniku rezonují naší společností pravděpodobně již stovky let. Romové, majorita, předsudky a xenofobie jsou pojmy, které jistě každý z nás již zaznamenal v médiích, literatuře a ve společnosti obecně. Shoda jistě bude panovat na názoru, že soužití s romským etnikem vyvolává ve společnosti rozporuplné reakce. Z každodenního života je nám známo, že průměrný Čech po střetnutí s Romem, například v přeplněné veřejné dopravě, si zkontroluje své osobní věci. Právě toto je typickým úkazem předsudku vůči romskému etniku.

V podobném duchu bychom mohli pokračovat jistě poměrně dlouho. Tyto předsudky nejsou v žádném případě omezeny jen na romské etnikum, ale tato bakalářská práce se zabývá primárně předsudky a xenofobní projevy, se kterými se potýká tato minoritní skupina. To, že jsou předsudky zakořeněny u majority je neoddiskutovatelný fakt, nicméně ani minoritní skupiny obyvatel nejsou předsudků ušetřeny. Nabízí se otázka, v jaké míře jsou předsudky a xenofobní názory zakořeněny i v řadách našich policistů a strážníků?

Přestože obě tyto složky v dnešní vypjaté době čelí neustálým tlakům ze strany celé společnosti, je od nich očekáváno, že půjdou příkladem za všech okolností. I přes toto očekávání jsou policisté či strážníci stále jen lidé se svými osobními problémy a názory. Vzhledem k tomu, že jejich práce je velmi často zavádí do prostředí zločinu, autorka předpokládá, že i u příslušníků bezpečnostních složek existuje sklon podléhat předsudkům výrazněji než ve většinové společnosti.

Postoje společnosti proti Romům byly nepřátelské odjakživa, mimo jiné i za první republiky byly ozbrojené složky motivovány k nepřátelskému postoji vůči romskému etniku. Romové měli zákaz vstupu do některých měst. Četníci byli nabádáni, aby v případě zadržení neznámého Roma, byl tento vykázán ven z města, a tak by nebylo překvapením, že takovéto předsudky přetrvávají v ozbrojených složkách dodnes. Toto jsou důvody, které autorku vedou k zájmu o tuto problematiku. Autorka si klade za cíl v této bakalářské práci určit úroveň předsudků u policejních složek. Dalším cílem je pak zjistit, zda se Česká republika podle policejních složek dostatečně dané problematice věnuje, a zda se Romové dokáží plnohodnotně začlenit do společnosti.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit v řadách policejních složek úroveň předsudků a xenofobních názorů vůči romskému etniku včetně popisu úrovně zjevné kriminality páchané Romy. Vedlejším cílem je pak zjistit, zda se Česká republika podle policejních složek dostatečně dané problematice věnuje, a zda se Romové dokáží plnohodnotně začlenit do společnosti.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části práce je užitá rešerše. Autorka analyzuje odbornou literaturu se zaměřením na obecní a státní policii, romskou problematiku z hlediska historie i současnosti a antropologických odlišností. Vymezuje pojmy předsudek, xenofobie, rasa a rasismus a popisuje i další závažné problémy, jakými jsou romská kriminalita či sociálně patologické jevy.

Bakalářská práce je rozdělena do šesti kapitol. V první kapitole jsou vymezeny cíle a metodika bakalářské práce. Druhá kapitola vymezuje pojmy předsudek, xenofobie, rasa a rasismus, romské etnikum a antropologii. Třetí kapitola se zabývá historickým vývoje romského etnika, kde popisuje historii Romů od jejich příchodu až do současnosti. Čtvrtá kapitola se zabývá kriminalitou romského etnika, kde zprvu vymezuje pojem kriminalita obecně a sociálně patologické jevy, a pak se zaměřuje na kriminalitu páchanou Romy. Pátá kapitola se zabývá policií. Popisuje, jak Policii České republiky, kde zprvu vysvětluje, co policie představuje, kompetence policisty a podmínky pro přijetí do služebního poměru, tak i obecní policii, kde popisuje taktéž jejich kompetenci a přijetí strážníků do pracovního poměru. Dále vymezuje projekt Asistent prevence kriminality.

V praktické části práce je využita metoda průzkumného šetření formou kvantitativního sběru dat pomocí dotazníkového šetření v řadách policistů a strážníků.

Dotazníky byly sestavovány v programu MS Word. A následně vytištěny a distribuovány na vybraná oddělení policie. Otázky a odpovědi byly pomocí programu Excel vyhodnoceny a zpracovány s přehlednými grafy a slovně okomentovány. Bakalářská práce vyhodnocuje a porovnává nejen údaje získaných od všech respondentů, ale také z hlediska odpovědí policistů a strážníků, a podle délky služby ve služebním či pracovním poměru. Tyto údaje pak byly vyhodnocovány odděleně.

2 Vymezení pojmů

2.1 Předsudek

Pojem předsudek nemá jasně vymezenou jednotnou definici. Vznikl z latinského slova *praejudicium*. Jako u nespočet dalších pojmů i u slova předsudek došlo k jakémusi posunu z jeho významové stránky. Transformace tohoto pojmu měla takzvané tři etapy. První byla ve starověku, kdy slovo *praejudicium* vyjadřovalo precedent, neboli „*úsudek, který se opíral o dřívější rozhodnutí a zkušenost*.“¹ Poté v druhé etapě v anglickém jazyce byl k tomuto pojmu přiřazen význam „*úsudku, který si člověk vytvoří dřív, než náležitě prozkoumá a zváží fakta – úsudku předčasného, ukvapeného*.“² Na závěr v třetí etapě získal výraz „*také dnešní emocionální nádech přízně či nepřízně, který takový předčasný a nepodložený úsudek provádí*.“³

Nejzkrácenější a lehce zapamatovatelná definice předsudku zní „*smýšlet o ostatních špatně bez náležitého opodstatnění*.“⁴ Ovšem takovéto vyjádření je až moc stručné pro objasnění této problematiky a hlavně poukazuje jen na „negativní“ předsudek. Z prvního pohledu se nemusí zdát, že lidé mohou smýšlet či být zaujati příznivě. Právě New English Dictionary vyjadřuje formulaci, jak o předsudku negativním, tak i o pozitivním. Formulace zní „*Příznivý či nepříznivý postoj vůči osobě anebo věci, který člověk zaujímá předem, bez opravdové zkušenosti nebo bez ohledu na ni*.“⁵

Samozřejmě je důležité uvědomovat si, že zaujatý názor může mít obě stránky, jak pro, tak i proti. Ovšem ve většině případů je faktem, že pokud se jedná o etnický předsudek, postoj lidí je spíše nepříznivý.⁶ Z tohoto důvodu je pro problematiku řešenou v bakalářské práci vhodnější využít formulaci pro předsudek jako předem zaujatý názor, nebo až často nepřátelský postoj vůči skupině či člověku, který není založen na rozumu nebo často na skutečné zkušenosti.⁷

Typický příklad předsudku je, když po střetnutí běžného Čecha s Romem si Čech zkontroluje peněženku. Tyto poměrně časté zakořeněné reakce části majoritní společnosti

¹ ALLPORT, Gordon Willard. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor, 2004. Obzor (Prostor). s. 38. ISBN 80-726-0125-3.

² Tamtéž

³ Tamtéž

⁴ Tamtéž

⁵ Tamtéž

⁶ Tamtéž

⁷ *Cambridge Dictionary: Meaning of prejudice in English* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z WWW:

<<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/prejudice?fbclid=IwAR2fFdHcPkFgC9KjPjNgHdECLp2Xs462IOocY79yP44ywkXs-vPBIDA6iO4>>.

vznikly zřejmě z důvodu vysoké dřívější romské kriminality, ať už se jednalo o trestné činy krádeží, nebo jen o přestupky jako například rušení nočního klidu. Díky vysoké medializaci se stala tato kriminalita i dost známá.⁸

Líčení Jana Čapka z roku 1953 naprosto vyjadřuje, jak se do skutečné zkušenosti, prolínaly dojmy a předsudky českých lidí vůči romskému etniku mnohem lépe než leckterá vědecká literatura. „*Jak by mohli venkované přijmout ochotně mezi sebe tyto záhadné lidi špinavé a roztrhané, kteří poslouchají neznámých zákonů a tradic, mluví jazykem, který se nepodobá žádnému jinému, jedí zdechliny, které v noci vykopávají, a vůbec se bezpochyby oddávají všem možným hanebnostem.*“⁹

2.2 Xenofobie

Xenofobie jako pojem je známý a často užívaný, ovšem málokdy vymezený. Nemá jasně vymezenou jen jednu definici. Pramení z řeckého xenos (cizinec, cizí) a phobos (strach, úzkost). Z tohoto důvodu ji můžeme chápat jako strach z cizího. Ovšem všeobecný soulad nejspíše převládá v tom, že se jedná o „*negativní postoj vůči jiným, skutečně nebo domněle odlišným lidem, spojený s nedůvěrou, strachem, pocitem ohrožení plynoucím z vědomí jejich existence či přítomnosti, a často agresivním chováním vůči nim.*“¹⁰ Jelikož je xenofobie základem některých nepřátelských ideologií jako je rasismus, nacionalismus, fašismus a podobně, můžeme tento pojem tedy zkráceně v rámci této problematiky definovat jako silný pocit nechuti či strachu z lidí pocházejících z jiných zemí či z něčeho cizího.¹¹

Xenofobie není zaměřena výlučně jen na etnikum, ačkoliv se jeví jako racionální komplement etnocentrismu. Příkladem xenofobie netýkající se etnika, mohou být obyvatelé sousedících vesnic, kteří mohou být mezi sebou xenofobní. V dřívější době byla tato problematika vysoce rozšířena na venkově v Anglii a Rusku. Například v Anglii, po rozhodnutí soudu v prospěch jedné sousední farnosti, oproti druhé, se rozezvučely zvony na kostele, totožně jako po bitvě u Waterloo. Další příklad se odehrává v Bosně, kde je samozřejmě z velké části spíše etnická xenofobie, ale též i xenofobie vyskytující se mezi stejným etnikem, kdy typickým příkladem je xenofobie mezi lidmi z měst a obyvateli z venkova.¹²

⁸ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2000. s. 70. ISBN 80-717-8410-9.

⁹ Tamtéž, s. 72

¹⁰ TESAR, Filip. *Etnické konflikty*. Praha: Portál, 2007. s. 69-70. ISBN 978-80-7367-097-9.

¹¹ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu: multikulturní výchova v praxi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. s. 12. ISBN 978-80-7367-182-2.

¹² TESAR, Filip. *Etnické konflikty*. Praha: Portál, 2007. s. 70. ISBN 978-80-7367-097-9.

Převládá dojem, či dokonce názory, které vyjadřují xenofobii jako obyčej, nevhodné chování, které se musí společnost odnaučit, něco jako nemoc, kterou musíme uzdravovat¹³, ale ve značné míře se xenofobie jeví jako bezprostřední.¹⁴ Ať chceme nebo ne, xenofobie s námi byla a zřejmě i bude. Jde jen o to, jak se s ní naučíme žít, a co s ní budeme dělat. Existuje už od doby vzniku lidstva. Měla preventivní funkci. Tzv. skepse či strach vůči něčemu novému byl zřejmě oprávněn, jelikož „to cizí“, mohlo být také ohrožující. Samozřejmě je příznačné spíše pro počáteční stádia civilizace. Xenofobie ale zřejmě vždy bude naší součástí i v době, kdy máme možnost „to cizí“ vyhledat na internetu.¹⁵

2.3 Rasa

S pojmem rasismus úzce souvisí pojem rasa. Slovo „rasa“ je velmi důležitý pojem, který je nezbytné přesně určit. Nemá ovšem jen jednu stanovenou definici. Pojem rasa, už jen historicky, má několik vymezení.

Rasa, tento pojem je vývojově dle změn významu slova odvozován od latinského slova ratio neboli „rozum“ nebo od slova radix, což znamená „kořen“, popřípadě od hebrejského termínu ras, které má význam „hlava“ či „původ“. Pojetí rasy v novodobém pochopení ve středověku a dalších třech staletích raného novověku neexistoval. V 15. století se objevilo italské slovo razza, kastilský pojem raza, portugalské slovo raça nebo francouzský pojem race. Tyto termíny vyznačovaly „skupinu rostlin, zvířat nebo lidí, které mají shodný genealogický původ.“¹⁶ Dále v 17. století byl tento pojem v antropologii aplikován pro klasifikaci plemen antropologem Françoisem Bernierem.¹⁷ Tento pojem byl nadále vymezován několika jazykovými slovníky. Za zmínku stojí slovník Universal Etymological Dictionary, který v osmnáctém století upřesňoval rasu hlavně ve „smyslu rodové linie.“ Ovšem vymezení rasy jako odborného pojmenování se objevuje až ve 20. století, kdy publikace Oxford English Dictionary představila korektnější význam rasy jako „*A group of several tribes or peoples, forming a distinct ethnic stock: One of the great divisions of mankind, having certain physical peculiarities*

¹³ NADACE PRO SVOBODU SLOVA. *Česká xenofobie*. Praha: Votobia, 1998. s. 41. ISBN 80-7220-044-5.

¹⁴ TESARĚ, Filip. *Etnické konflikty*. Praha: Portál, 2007. s. 70. ISBN 978-80-7367-097-9.

¹⁵ NADACE PRO SVOBODU SLOVA. *Česká xenofobie*. Praha: Votobia, 1998. s. 41-42. ISBN 80-7220-044-5.

¹⁶ BLAŽEK, Vladimír, BUDIL, Ivo T. a SLÁDEK, Vladimír. *Dějiny, rasa a kultura: sborník příspěvků z interdisciplinárního symposia o problematice ras*. Plzeň: Katedra antropologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity, 2005. s. 9. ISBN 80-903412-4-1.

¹⁷ WOLF, Josef. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti: člověk a jeho svět II*. Praha: Karolinum, 2000. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. s. 34-35. ISBN 80-246-0099-4.

in common.¹⁸ Do českého jazyka lze tuto definici přeložit jako skupina několika kmenů a lidí tvořící odlišnou etnickou populaci: Jedno z významných členění lidstva je podle určitých fyzických zvláštností.

Ve 20. století lze vymezit pojem rasa podle knihy „Člověk a jeho svět II.: Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti“ jako „*skupiny lidí s podobnými tělesnými vlastnostmi, které vznikly během dlouhého historického vývoje lidstva*.“¹⁹ Ve 21. století můžeme vymezit pojem rasa podle knihy *Výchova k toleranci a proti rasismu* od Tatjany Šiškové jako „*souhrn společenských dědičných rysů, jimiž se vyznačuje jistá skupina daného druhu lidí*.“²⁰

Laicky lze říct, že se jedná o skupinu lidí, kterou spojuje dlouholetý hromadný vývoj, v jehož průběhu se díky vlivu odlišného prostředí utvořily stejné morfologické a fyziologické znaky, jako například barva pleti, vlasů, očí, tvar lebky, nosu a dalších.²¹

Dříve byl termín rasa často míšen a zaměňován s pojmem národ. Tyto termíny musíme od sebe důkladně rozlišovat, pokud by tomu tak nebylo, mohlo by při nesprávné interpretaci či směšováním dojít k rasistickému závěru neboli k rasismu. Díky úmyslnému směšování těchto dvou pojmů, vzniká celá linie rasových teorií. Rozdíl je zřejmý v tom, že rasa je čistě pojem biologický, přírodovědecký a je uváděn ve vztahu k tělesné vlastnosti, zatímco národ je termín kulturní a historický, můžeme tedy říct, že se vztahuje na „*společenský vývoj lidských skupin*“,²² neboli národů.

V minulosti se lidské rasy dělily na plemeno bílé, žluté (spolu s rudým) a černé. Přesněji se podle Josefa Wolfa dělí na euroasijské (europoidní), asijsko-americké (mongoloidní) a ekvatoriální (negroidní). Europoidní rasa neboli bílá rozšířená prvotně v Evropě a Malé a Přední Asii, na Kavkaze a v severozápadní Indii. Dále mongoloidní neboli žlutohnědá zabírající většinu asijské pevniny a ostrovy v jihovýchodní Asii, do této skupiny patří i původní obyvatelé Ameriky. A poslední je rasa negroidní neboli černá, rozšířena v Africe na jih od Sahary, započítávají se sem i některé malé negroidní skupiny

¹⁸ BLAŽEK, Vladimír, BUDIL, Ivo T. a SLÁDEK, Vladimír. *Dějiny, rasa a kultura: sborník příspěvků z interdisciplinárního symposia o problematice ras*. Plzeň: Katedra antropologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity, 2005. s. 10. ISBN 80-903412-4-1.

¹⁹ WOLF, Josef. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti: člověk a jeho svět II*. Praha: Karolinum, 2000. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. s. 35. ISBN 80-246-0099-4.

²⁰ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu: multikulturní výchova v praxi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. s. 13. ISBN 978-80-7367-182-2.

²¹ NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie: Rasa* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2018 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rasa>>

²² WOLF, Josef. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti: člověk a jeho svět II*. Praha: Karolinum, 2000. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. s. 35. ISBN 80-246-0099-4.

v jihovýchodní Asii.²³ Někteří autoři tvrdí, že z hlediska znalostí moderní vědy je dělení lidí do rasových skupin a ras neopodstatněné, staromódní a nepotřebné. Názor autora knihy „Biologie a fyziologie člověka a úvod do studia obecné genetiky“ Jana Jelínka zní: „Průměrné biologické rozdíly mezi lidskými skupinami sice existují, ale rozsah individuálních schopností přizpůsobovat se neustále se měnícímu prostředí rozdílný není. Porovnáním těchto individuálních schopností uvnitř jedné rasy s vlastnostmi jiné rasy lze zjistit, že rozdíly v tomto směru neexistují – lidské rasy jsou si rovnocenné.“²⁴ Dále tvrdí, že teorie vzdorující ekvivalenci ras se nazývá rasismus.²⁵

2.4 Rasismus

Rasismus je v dnešní době velice populární téma. Opětovně se s rasismem setkáváme například na sociálních sítích a médiích. Nemá pouze jedno dané vymezení.

Podle autora Václava Mika, který napsal knihu „Anticikanismus v Čechách“, obecně definoval rasismus jako „označení nepřátelství či nenávisti jedné skupiny vůči druhé a naopak. Především za předpokladu, že doprovodným a důvodným znakem je určitá konstantní odlišnost spojená například s barvou kůže, antropologickou, kulturní či jinou diferencí.“²⁶ Specifikoval rasismus jako druh společenského viru, kdy u morálně slabších jedinců vzbuzuje pocit nadřazenosti, kdy se nemohou smířit s cizím jedincem. Dále definoval ve společnosti propagovaný tzv. „zhoubný“ rasismus, kdy se „jedná o sekulární aplikaci určitého ospravedlnění činů proti lidskosti často spojovaným s teoriemi o čistotě rasy, lidské nadřazenosti, kulturní odlišnosti a náboženské konkurenci. V takovém případě se jedná ve své podstatě o společenskou vlastnost – vizitku určující charakter jednotlivců a společenství (národů).“²⁷

Podle slovníku Merriam-Webster je rasismus definován jako víra, že rasa je základním determinantem lidských vlastností a schopností a že rasové rozdíly vytvářejí inherentní nadřazenost konkrétní rasy. Podle tohoto slovníku byla první zmínka o terorismu v roce 1902.²⁸

²³ WOLF, Josef. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti: člověk a jeho svět II*. Praha: Karolinum, 2000. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. s. 34. ISBN 80-246-0099-4.

²⁴ JELÍNEK, Jan. *Biologie a fyziologie člověka a úvod do studia obecné genetiky*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. s. 16. ISBN 80-718-2138-1.

²⁵ Tamtéž

²⁶ MIKO, Václav. *Anticikanismus v Čechách*. [České Budějovice]: Nová Forma, 2009. s. 44. ISBN 978-80-87313-02-2.

²⁷ Tamtéž, s. 44-45.

²⁸ Merriam-Webster: *Racism* [online]. Merriam-Webster, 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.merriam-webster.com/dictionary/racism>>.

Podle Tatjany Šiškové pojem rasismus předpokládá jakousi fyzickou či duševní odlišnost lidských ras, kde jejich rasové odlišnosti mají důležitý vliv na dějiny či kulturu lidstva.²⁹ Může mít podobu například xenofobie, nacionalismu, fašismu či náboženské nesnášenlivosti.³⁰ Rasismus se může projevat agresí, nenávisť, diskriminací, utlačováním či jakoukoli formou fyzického násilí na lidech odlišné barvy pleti či etnické příslušnosti.³¹

Rasové teorie jsou přisuzovány k představě, že některé lidské rasy jsou významnější než jiné a chtějí těm „méně významným“ vládnout. „Méně významné“ rasy jsou pak předurčeny k tomu, aby je vedly z důvodu „*neschopností kulturní tvořivosti*“.³²

Rasismus vůči Romům v Evropských zemích má dávnou zvyklost. Pocit, že příslušníci romského etnika mají hnusnou postavu, že jsou až moc tmaví, že jejich obyčejy jsou odporné a jejich chování ateistické, měli už naši předci za středověku. Výstižným příkladem je encyklopedie z roku 1911 (Velká Británie), která charakterizuje Romy jako křiklavě ošacené, honosné, nafoukané, věřící pověrám. Také publikace Britské encyklopedie z roku 1958 je přirovnává k desetiletým dětem, které se chovají krutě a jsou velice hádavé.³³

Dříve, když ještě Romové kočovali, se běžně nejmenším dětem vrývaly do hlavy rasistické předsudky typu „*Když budeš zlobit, seberou tě cikáni*“.³⁴

Zajímavé vysvětlení ohledně rasistického postoje, které zmiňuje Pavel Říčan ve své knize „S Romy žít budeme, jde o to jak“ je, že máme nastavené některé psychické mechanismy, které nám napomáhají k udržení sebeúcty či vnitřního klidu tím, že něco, co je uvnitř nás promítneme do druhé osoby. Typickým příkladem je myšlenka chtítce užívat si bez jakéhokoliv utlumení, právě tato myšlenka nás neustále sžírá a nemůžeme ji dostat ze „své hlavy.“ Co tedy udělám? Promítnu ji do jiné osoby: „*To ne já, ale on (ona) má ty hříšné choutky. Já s tím nemám nic společného, já to odsuzuji!*“³⁵ Několik moralistů řeší právě rozmary „těch druhých,“ protože by nezávládli přijmout fakt, že jsou to vlastně jejich vlastní choutky neboli touhy. Většinou tedy promítáme do ostatních to, za co bychom se museli stydět či z čeho máme strach, „nesmí nás to ani napadnout“ například

²⁹ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu: multikulturní výchova v praxi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. s. 13. ISBN 978-80-7367-182-2.

³⁰ Tamtéž

³¹ *Dictionary.com: Racism* [online]. Dictionary.com, 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.dictionary.com/browse/racism>>.

³² Tamtéž

³³ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2000. s. 71-72. ISBN 80-717-8410-9.

³⁴ Tamtéž, s. 72.

³⁵ Tamtéž s. 71

přání někoho ranit, závist a další. To, co promítáme do ostatních, je nazváno psychologem C. G. Jungem jako „náš vlastní stín.“³⁶

Zde se nabízí myšlenka, jestli právě romské etnikum není výtečné pro náš stín a takzvaným „projekčním plátnem.“ To, jak je lidé vidí je to, co potlačují a apelují na své potomky, aby si nedělali, co se jim zachce, aby si kontrovali své city, aby přemýšleli do budoucnosti a nežili dneškem. Právě tohle všechno jim závidíme, aniž bychom o tom věděli. Z tohoto důvodu je rigorózněji a zahořkleji kritizujeme.³⁷

2.5 Romské etnikum

Etnikum vychází z řeckého slova ethnos, což znamená národnost nebo kmen.³⁸ Dnes tento výraz můžeme charakterizovat jako jakousi podskupinu nebo určité společenství lidí se stejnými kulturními či rasovými znaky. Těmito znaky míníme například společnou historii, jazyk, obyčeje a další charakteristiky. To ale neznamená, že musí mít svoje vlastní území na rozdíl od národu.³⁹

Pojem Rom (v množném čísle Romové) je „*souhrnným označením několika etnických skupin, které mají společný původ, společné kulturní rysy a osobité charakteristiky*“⁴⁰, přičemž nepředstavují svojí individuální societu. Nemají vlastní ekonomiku, území ani státní útvar, školství a další znaky a elementy uznávané (přijímané) skutečnosti celou Evropou.⁴¹ Označení Rom je uznané i Radou Evropy a Mezinárodní romskou unií. Jen někteří příslušníci tohoto etnika tento pojem Rom neuznávají a nazývají se například Sinti (žijí v Německu a severní Itálii, a někteří i u nás).⁴²

Slovo Rom je ve společnosti často nahrazováno výrazem „cikán“ (v ostatních jazycích jako Cigán, Gypsy, Tsigan, Zingar, Ziguener).⁴³ Některé literatury uvádějí, že

³⁶ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2000. s. 71. ISBN 80-717-8410-9.

³⁷ Tamtéž

³⁸ *Vocabulary: ethnicity* [online]. Vocabulary, 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.vocabulary.com/dictionary/ethnicity>>.

³⁹ *Collins: ethnic* [online]. Collins, 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/ethnic?fbclid=IwAR2WC53OY_EviUUtePVQYZtk9TW_I6lpHFuxmlyYhdpFioECZjlt_BqkSPo>.

⁴⁰ DAVIDOVÁ, Eva. *Romano drom: cesty Romů : 1945-1990 : změny v postavení a způsobu života Romů v Čechách, na Moravě a na Slovensku*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. s. 15-16. ISBN 80-706-7533-8.

⁴¹ WOLF, Josef. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti: člověk a jeho svět II*. Praha: Karolinum, 2000. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. s. 97. ISBN 80-246-0099-4.

⁴² DAVIDOVÁ, Eva. *Romano drom: cesty Romů : 1945-1990 : změny v postavení a způsobu života Romů v Čechách, na Moravě a na Slovensku*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. s. 16. ISBN 80-706-7533-8.

⁴³ Tamtéž, s. 15

toto označení Romové považují za urážlivé, například kniha od Tatjany Šiškové Menšiny a migranti v České republice, jiné naopak uvádí, že se s tímto pojmem ztotožňují.

Romové získali svoji národnost v ČR až v roce 1989. Rozdělujeme je do skupin podle původu. Slovenští Romové přišli ze Slovenska po druhé světové válce. Čeští Romové, tedy původem z Čech, byli v období 2. světové války takřka vyhlazeni. Maďarští Romové žili do druhé světové války na území Maďarska a jižního Slovenska v oblasti osidlované maďarskou minoritou. Olašští Romové pocházejí z dnešního Rumunska, Valašska a Moldávie.⁴⁴ Tato komunita kočovala až do roku 1959, kdy jim úřady tento způsob života zakázaly. Jsou velice uzavření, a oproti ostatním Romům zachovávají své obyčeje a jazyk a nepřijímají k sobě nikoho nového.⁴⁵ Poslední skupina tzv. Sinti (němečtí Romové) – pocházejí ze Západní Evropy. Do začátku druhé světové války obývali pohraniční část Čech a dnes jich je na našem území pouhý zlomek z let předválečných.⁴⁶

2.5.1 Antropologie

Antropologie pochází z řečtiny. Doslovný překlad znamená „věda o člověku.“⁴⁷ Antropologii můžeme rozdělit na filozofickou, fyzickou, sociální a kulturní.

Předložená bakalářská práce se bude zabývat pouze fyzickou antropologií člověka, konkrétně Romem, který se vyznačuje charakteristickými fyziologickými znaky. Fyzická antropologie se zabývá „některými biologickými aspekty lidské bytosti, tedy studiem člověka jako organismu, a jejímiž součástmi jsou lidská biologie, primatologie, antropometrie a biometrika.“⁴⁸

Do druhé světové války se antropologie zaobírala zkoumáním anatomických rysů odlišných společenství a jedinců. Nejvíce se uplatňovala metoda měření těla a jeho částí, hlavně lebky.

Z historického hlediska je zajímavé antropologické zkoumání Romů, kterému se věnoval například profesor Eugén Pittard, za účelem zjištění původu romského etnika. Jeho výsledky byly zveřejněny v roce 1932. Pittard svým zkoumáním zjistil, že výška

⁴⁴ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. s. 124. ISBN 80-7178-648-9.

⁴⁵ HORVÁTHOVÁ, Jana. *Kapitoly z dějin Romů*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. s. 38. ISBN 80-7106-615-X.

⁴⁶ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. s. 124. ISBN 80-7178-648-9.

⁴⁷ DAVIES, Merryl Wyn. *Kulturní antropologie*. Praha: Portál, 2003. s. 3. ISBN 80-717-8778-7.

⁴⁸ NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie: Antropologie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2018 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z WWW:

<[https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Antropologie_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Antropologie_(MSgS))>.

Romů je o něco větší než průměr obyvatelstva v Evropě, jejich dolní končetiny jsou delší, velikostí i tvarem se liší i lebka. Popisuje i další odlišnosti jako tmavé vlasy, větší hnědé oči, menší uši, protáhlý užší nos. V rámci svého zkoumání provedl měření žen i mužů, ale jeho nálezy se stále neshodovaly s hodnotami jeho předchůdců. Původ Romů nezjistil.⁴⁹

Autorka musí podotknout, že většinou všechny práce založené na měření lebek, neměly statistický význam. Také žádné další výzkumy ohledně Romů neposkytly nové informace. Populační genetika vycházející především z rozborů krevních skupin se občas osvědčila při vystopování migrantů a nájezdníků.⁵⁰

Při výzkumech ve 40. letech 20. století se dokázalo, že mezi rozdílnými skupinami evropských Romů v poměru s evropským průměrem mají vyšší výskyt krevní skupiny B. Právě toto zjištění možná podporuje teorii o jejich indickém původu, protože obyvatelé indického subkontinentu mají dvakrát vyšší výskyt krevní skupiny B než v Evropě. I RH faktor odpovídá teorii o indickém původu, i když rozdíl od evropského průměru není tak značný. Genetické výzkumy byly prováděny i dalšími antropology, ale byly také neúspěšné jako Pittardovy.⁵¹

⁴⁹ FRASER, Angus M. *Cikáni*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. s. 23. ISBN 80-710-6212-X.

⁵⁰ Tamtéž s. 23-24.

⁵¹ Tamtéž s. 24.

3 Historický vývoj romského etnika

Romové pocházejí z Indie, kde žili kočovným životem, ale i usazeně ve městech a vesnicích. Romy s Indií nespojují jenom antropologické znaky a řeč, ale také etnické charakteristiky. Do Evropy přicházeli přes Malou Asii a Balkán, což je území dnešního Řecka. Důvody jejich migrace a doby jejich odchodu (z jejich rodné země) jsou spíše na úrovni domněnek než na podložených historických faktech,⁵² protože dějiny Romů dříve nikdo nezapisoval. Vše, co je nám známo, je povětšinou dáno z vyprávění.⁵³ S první „zmínkou“ o Romech se setkáváme na Balkáně (dnes Řecko) a na ostrovech ve Středozezemním moři.⁵⁴

Roku 1068 nalézáme informace o tzv. Athinganoi v pamětní knize mnicha z kláštera na hoře Athos (Řecko). Za Athinganoi byli označováni lidé „cizí heretické sekty“,⁵⁵ kteří se zabývali černou magií a věštěním v části Malé Asie a vizuální podobou se diferencovali od místních občanů. Podle některých byzantologů jsou právě od počátku Athinganoi předci dnešních Romů. Bohužel nelze s určitostí potvrdit, že tyto informace jsou pravdivé.

Přítomnost Romů v Evropě tedy předpokládáme už ve 12. století (možná i dříve viz výše), ale vše jsou stále jen domněnky.⁵⁶ Až po roce 1320 a spíše ke konci 14. století je konečně podložena přítomnost Romů (dnešní Řecko, Srbsko, Makedonie, Rumunsko, Černé Hory). Nejletitější informací o existenci romského etnika na Slovensku je roku 1399.⁵⁷ U nás lze považovat za první zmínku buď „Popravčí knihu pánů z Rožmberka“ také z roku 1399, kde nalezneme úryvek „vedle několika Němců z Rakous v tlupě lupičské v jižních Čechách jistý cikán byl, Ondřejův pacholek“, či „Staří letopisové čeští“ z roku 1416, kde stojí „...také toho léta vláčili se cikáni po české zemi a lidi mámili...“ Záleží na nás, který z nich uznáme za nejvěrohodnější historický doklad.⁵⁸

⁵² GJURIČOVÁ, Jitka. *Na okraji: Romové jako objekt státní politiky*. Praha: Themis, 1999. s. 5-6. ISBN 80-858-2170-2.

⁵³ BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 32. ISBN 978-80-210-5103-4.

⁵⁴ GJURIČOVÁ, Jitka. *Na okraji: Romové jako objekt státní politiky*. Praha: Themis, 1999. s. 6. ISBN 80-858-2170-2.

⁵⁵ HORVÁTHOVÁ, Jana. *Kapitoly z dějin Romů*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. s. 11. ISBN 80-7106-615-X.

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ GJURIČOVÁ, Jitka. *Na okraji: Romové jako objekt státní politiky*. Praha: Themis, 1999. s. 6. ISBN 80-858-2170-2.

⁵⁸ DAVIDOVÁ, Eva. *Romano drom: cesty Romů : 1945-1990 : změny v postavení a způsobu života Romů v Čechách, na Moravě a na Slovensku*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. s. 14. ISBN 80-706-7533-8.

V období husitských válek na našem teritoriu v letech 1419 až 1434 Romové nikdy neměli příliš dobré podmínky ke kočovnému životu jako v sousedských zemích. Už od počátku nejevili zájem usadit se na daném území a ani učit se řemeslo či se o něj zajímat. I z těchto důvodů narůstala nelibost k lidem romského etnika, zřejmě i proto kočují od středověku z jednoho území do druhého. Jejich stíhání vyvrcholilo v 18. století z důvodu stylu jejich života, zejména připisovaným krádežím a žebrotou. „Romové byli oficiálně prohlášeni za „psance.“⁵⁹ Přesto postupem času docházelo u některých skupin k jejich pozvolnému usazování.

První snaha o přizpůsobení romského etnika proběhla v 18. století. Marie Terezie usilovala o převýchovu, což ale paradoxně vedlo k záhubě samotné romské civilizace. Zatímco v Čechách se v době národního obrození zdržovali hlavně kočovní Romové, na značné části Moravy a obdobně i na Slovensku tomu bylo obráceně. Převládala tam spíše polousedlá menšina. Bídné chatrče sloužily k bydlení a jejich stmelování směřovala k vzniku tzv. cikánských táborů. I přes všechnu snahu k jejich resocializaci stále většina Romů setrvává v četné nevzdělanosti, a to i v sociálním životě, až do první světové války.⁶⁰

Po druhé světové válce, ve které se nacisté snažili o jejich odloučení od společnosti a zároveň o jejich zánik, se do programu poválečné vlády zavedl zákaz omezování lidí z náboženských či rasových příčin. I přesto, že po celé období socialistického Československa až do roku 1989 Romové nebyli považováni za etnickou menšinu, díky programu vlády mohli, respektive museli začít pracovat. Po zrušení jejich osad v 50. letech a jejich rozmístění po republice se stát domníval, že nastane změna a Romové se začlení do společnosti. Ovšem jediná změna, která nastala, bylo jejich stěhování ze Slovenska do Čech za práci, za možnou změnou jejich prostého života. Posílali děti do školy a začali pracovat. Ovšem jejich resocializace byla stále nedostatečná.⁶¹

Komunisté se snažili Romy podporovat jak materiálně, tak i peněžně a umožnit jim lepší podmínky pro vzdělání. Vylepšovali jejich školy, družiny, kluby. Bohužel, ve snaze z nich udělat Čechy, těmito způsoby ničili romskou osobnost. V 70. letech 20. století se Česká republika pokoušela více zasadit o zkvalitnění soužití a respektování

⁵⁹ BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 32. ISBN 978-80-210-5103-4.

⁶⁰ Tamtéž, s. 32-33

⁶¹ BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 33. ISBN 978-80-210-5103-4.

této etnické menšiny. Tato myšlenka měla působit dlouhodobě, ovšem tehdejší totalitní režim nikdy nepovažoval Romy jako rovné spolčníky. Romové se uzavřeli do skupin a pomalu přestávali komunikovat.

Po listopadové revoluci v roce 1989 nastává v životě Romů velký obrat. Poprvé byli uznáváni jako samostatná národnostní menšina i z důvodu založení své politické strany s názvem „Romská občanská iniciativa (ROI)“ díky vytvoření Občanského fóra. Projevili se jako aktivní příslušníci. Dokonce předkládali i svoje písemnosti a romský jazyk se stal součástí školního plánu na vysokých školách. Někteří Romové si však svých možností nevážili, respektive je nechtěli či neuměli aplikovat. Bohužel má tato doba i své stinné stránky. Po zrušení povinnosti pracovat, bylo nezaměstnaných 60-70 % romské populace. Jeden z důvodů, proč tomu tak bylo, je uváděno jejich nízké vzdělání, tudíž i nízký výběr v povolání. Značný důvod nezaměstnanosti jsou také sociální dávky, jelikož se od platu svojí výší příliš neliší. Dalším špatným vlivem je období spojené s nepříznivou hospodářskou situací v rodinách tohoto etnika získáváním peněz nezákonným postupem. Doprovázejícím úkazem je i vznik zjevných projevů organizace skinheads, rasismu.⁶²

Migrace Romů je častým tématem. Nejčastěji probíhala do Kanady a Velké Británie. Jako důvod často uváděli, že se stěhují za lepšími životními podmínkami a také, že z důvodu rasismu u nás a vzniku různých sdružení s rasistickým postavením mají strach o své děti. Dalším důvodem byla zřejmě i jejich velká nezaměstnanost.⁶³

Dnes žije v České republice odhadem 200 000 Romů.⁶⁴ Ovšem ke své národnosti se při posledním sčítání v roce 2011 přihlásilo jen 5 135 Romů.⁶⁵ Stát se stále snaží o začlenění Romů do společnosti. U mnohých se tyto snahy daří naplnit. Nutno ale zároveň dodat, že právě u té části romské populace, která se dokázala svým životním stylem vyrovnat majoritě, mnohdy dochází k tomu, že se již ke svému etniku a romskému způsobu života nehlásí. Často tak dochází k odpoutání rodin od své komunity.⁶⁶

⁶² BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 34. ISBN 978-80-210-5103-4.

⁶³ Tamtéž

⁶⁴ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: *Strategie romské integrace do roku 2020* [online]. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, 2020 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/Strategie-romske-integrace-do-roku-2020.pdf>>.

⁶⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Úvedení národnosti je svobodnou volbou* [online]. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2014 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/2d0049aa01>>.

⁶⁶ BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 34. ISBN 978-80-210-5103-4.

Začleňování Romů je dlouhodobým procesem z důvodu jejich odlišného přemýšlení a charakteru. Nízké vzdělání nebo žádné je brzdí při žádoucím přizpůsobení. Často se sami ze společnosti vylučují, netouží po vzdělání, získání dobré pracovní pozice, a tím se u některých může zvyšovat zločinnost. Důvodem je odlišná kulturnost, zvyky, tradice a rozdílný styl žití. Zvláště upozorňují na to, že náš styl života preferováním školního, nezmění jejich dlouholeté tradice výchovy romské rodiny.⁶⁷ Specifická romská kriminalita pak bude tématem samostatné kapitoly této práce.

⁶⁷ BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 34. ISBN 978-80-210-5103-4.

4 Romská kriminalita

Než se autorka pustí do problematiky ohledně romské kriminality, musí nejprve definovat pojem kriminalita. Slovo kriminalita vzniklo z latinského slova *criminalis*, což znamená zločinný, *crimen* zločin.⁶⁸ Kriminologie (nauka o kriminalitě neboli zločinnosti), jejímž předmětem je kriminalita, vystihuje kriminalitu jako „*souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období.*“⁶⁹ S kriminalitou úzce souvisí sociálně patologické jevy, které jsou pro společnost nežádoucí či nebezpečné, i když je společnost většinou nekriminalizuje a také kriminogenní faktory.

Sociálně patologický jev obecně znamená „*chování jedince, které je charakteristické svým nezdravým životním stylem, nedodržováním nebo porušováním sociálních norem, zákonů, předpisů a etických hodnot.*“⁷⁰ Nebezpečné sociálně patologické jevy jsou například prostituce, zneužívání drog, gamblerství, přičemž někteří autoři mezi ně řadí i xenofobii.⁷¹ U Romů je velmi častá prostituce, která je často spojena s trestným činem Kuplířství §189 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů.⁷² Problémová je u Romů také distribuce, užívání a zneužívání drog.⁷³ V poslední době je tento problém zaznamenán hlavně u romské mládeže. Nezaměstnanost je u Romů taky velice známá z důvodu jejich nízkého sociálního postavení a nižšího dosaženého vzdělání na rozdíl od majorit. Právě nezaměstnanost je nežádoucím sociálně patologickým jevem, který se snadno může proměnit v kriminogenní rizikový faktor, a často vede k majetkové trestné činnosti.⁷⁴ Kriminogenní faktory jsou jevy, které vzbuzují, ulehčují a podporují páchaní trestné činnosti.⁷⁵

Kriminalitu dělíme na zjevnou a latentní neboli skrytou. Latentní proto, že se o ní orgány činné v trestním řízení nedozvěděly. O zjevné kriminalitě vedeme statistické

⁶⁸ NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie: Kriminalita* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2018 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kriminalita>>.

⁶⁹ *Inovace SEBS a ASEBS: Kriminologie* [online]. 2011 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/charakteristika>>.

⁷⁰ *Studijni-svet.cz: Sociálně patologické jevy* [online]. 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://studijni-svet.cz/socialne-patologicke-jevy/>>.

⁷¹ Tamtéž

⁷² ČESKO. § 189 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p189>>.

⁷³ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2000. s. 39. ISBN 80-717-8410-9.

⁷⁴ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. s. 157-160. ISBN 80-7178-648-9.

⁷⁵ ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. s. 14. ISBN 80-867-9505-5.

údaje.⁷⁶ Dále dělíme kriminalitu na zejména majetkovou, násilnou, mravnostní, hospodářskou a obecně ohrožující. Z hlediska statistik byla u Romů zaznamenána zejména kriminalita majetková, násilná, mravnostní.⁷⁷

Majetková trestná činnost ze širšího hlediska znamená útok vůči cizímu majetku, kde není rozhodující, jestli majetek patří osobě či skupině nebo státu.⁷⁸ Z dostupných statistik z roku 1999 tvořila majetková trestná činnost u Romů okolo 17 %.⁷⁹

Násilná trestná činnost je souhrn trestných činů, při kterých je použito fyzické či psychické násilí, které pachatel směřuje vůči tělesné integritě oběti a cílem je zastrašení oběti, ublížení na zdraví či životě a obohacení se.⁸⁰ Tento druh kriminality v rámci romské komunity byl o něco nižší než u majetkové trestné činnosti, pohyboval se okolo 11 % (1999).⁸¹

Mravnostní trestnou činnost rozdělujeme na 3 podskupiny. První je tzv. „sexuální kriminalita“. Pachatel se snaží ukojit své sexuální potřeby (hlavně proti vůli jiné osoby) způsobem, který je pro společnost nepřijatelný. Druhá podskupina je „kriminalita spjatá s prostitucí“, kdy prostituce není trestný čin, ale je často spojená s kuplířstvím.⁸² Kuplířství je trestný čin vymezený trestním zákoníkem takto „*Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným.*“⁸³ Právě Romové se na této trestné činnosti často podíleli. Více než dvě pětiny ze stíhaných osob byli Romové.⁸⁴ Třetí podskupina je „ohrožování mravnosti“ (a mravní výchovy mládeže).⁸⁵

⁷⁶ NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie: Kriminalita* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2018 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kriminalita>>.

⁷⁷ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. s. 161-163. ISBN 80-7178-648-9.

⁷⁸ DIANIŠKA, Gustáv. *Kriminológia*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 121. ISBN 978-80-7380-198-4.

⁷⁹ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. s. 162. ISBN 80-7178-648-9.

⁸⁰ DIANIŠKA, Gustáv. *Kriminológia*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 163-164. ISBN 978-80-7380-198-4.

⁸¹ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. s. 163. ISBN 80-7178-648-9.

⁸² ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. s. 133. ISBN 80-867-9505-5.

⁸³ ČESKO. § 189 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p189>>.

⁸⁴ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. s. 162. ISBN 80-7178-648-9.

⁸⁵ ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. s. 133. ISBN 80-867-9505-5.

Hospodářská trestná činnost je souhrn trestných činů a nezákonných postupů páchaných v ekonomice,⁸⁶ které jsou vyjmenovány v Trestním zákoníku 40/2009 Sb. Tato trestná činnost, která bývá mnohdy v literatuře označována jako „kriminalita bílých límečků“ není u Romů obvyklá.

Obecně ohrožující trestná činnost je např. trestný čin šíření poplašné zprávy §357 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. V trestním zákoníku je vymezená takto „*Kdo úmyslně způsobí nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa tím, že rozšiřuje poplašnou zprávu, která je nepravdivá.*“⁸⁷

Romská kriminalita je časté téma u lidí s rasistickými názory. Také lidmi je nespočetněkrát zveličována.⁸⁸ Pravděpodobně z důvodů, že všeobecně kriminalita minorit je více sledována, a to vede k jejímu umělému vzrůstu.⁸⁹ Naopak příslušníci romského etnika se snaží o tomto tématu pomlčet, ale jakmile slyší jenom menší narážku, hned se cítí dotčení a odpovídají stylem „*vy nás házíte všechny do stejného pytle.*“⁹⁰ Příznivci Romů se naučili hrát jejich hru. Tvářit se překvapivě a nevěřičně, že vůbec někdo může o tomhle problému ve spojitosti s Romy debatovat.

Do roku 2000 se romská kriminalita evidovala v oficiálních statistikách, ale z důvodu vysokého nátlaku „romských institucí“ byl vydán zákaz o její evidenci ve statistické ročence, protože evidence trestných činů Romů je samozřejmě proti občanským právům, jelikož by mohl být ve statistice zaznamenán i Rom, který se za Roma sám nepovažuje.⁹¹

Jediná možnost, jak alespoň částečně zmapovat romskou kriminalitu je pověřením sociologů, kteří by zvládli tyto informace zjistit i bez porušení občanských práv. Právě obavy z porušení občanských práv či strach z odezvy Romů nám téměř znemožnily realizaci odborných výzkumů, a tím i adekvátní možnosti kriminologické prevence. Dle autorčina názoru zrušení evidence nebyl správný krok, protože jak uvedl Večerka „*reálný sociální problém se nevyřeší ani cudně odvrácenýma očima ani snahou po snadných*

⁸⁶ DIANIŠKA, Gustáv. *Kriminológia*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 121. ISBN 978-80-7380-198-4.

⁸⁷ ČESKO. § 357 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p357>>.

⁸⁸ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2000. s. 60. ISBN 80-717-8410-9.

⁸⁹ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. s. 158. ISBN 80-7178-648-9.

⁹⁰ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2000. s. 60. ISBN 80-717-8410-9.

⁹¹ Tamtéž

otázkách na složitě odpovědi. Obojí problém jenom prohlubuje a postupně by mohl získávat rozměry nezvládnutelnosti.“⁹²

Z dřívějších statistik je zřejmé, že Romové se nejvíce podíleli na majetkové a násilné trestné činnosti (kapesní krádeže, loupežná přepadení). Také 20-30 % Romů získávali své ekonomické prostředky na obživu kuplířstvím či prostitucí.

Z důvodů, že Romové páchají méně promyšlenou trestnou činnost, bývají snadněji policií dopadeni a usvědčeni, mnohdy z důvodu zamotání se do jejich lži.⁹³ Autorka musí poznamenat, že Romové se také často dopouštějí přestupkového jednání, které se mnohdy nikde neneviduje. Typickým příkladem je rušení nočního klidu, drobné krádeže a podobně.⁹⁴

Mnohem zásadnější je ovšem kriminalita romských dětí, které jsou často začleňovány do kapsářských gangů nebo nuceni rodiči ke krádeži v obchodech. Tato kriminalita se ovšem v oficiálních trestních statistikách neneviduje, jelikož děti nejsou trestně odpovědné.

Romové také mají značné zastoupení populace ve věznicích. Jedním z důvodů je i jejich častá recidiva, tím pádem jejich délka trestu bývá vyšší. Romům vězení neprospívá. Vede ke značné destrukci osobnosti a adaptace. Toto pak má vliv na rozbití jejich rodiny, ale též i na společnost. Vzniká značná nenávisť k nim.

Důvodů, proč Romové páchají trestnou činnost, může být hned několik. Prvotní je nezaměstnanost. Značná část Romů se umí uskromnit, aby vyžili pouze ze sociálních dávek. Někteří se ovšem přizpůsobit nedokáží a schylují se k získávání prostředků pomocí krádeží a dalších trestných činů. Další příčina pochází z historie. Jedná se o tehdejší snahu vyhladit jejich jazyk a kulturu. To se bohužel odvíjí i na jejich dnešním chování. Obecně je známo, že člověk, který je vyhoštěný ze společnosti vykazuje známky neetičnosti a pohrdáním zákony. Značný důvod, který jsme si víceméně způsobili my, je nátlak veřejnosti, kdy Romové dělají jen to, co se od nich očekává.⁹⁵

⁹² ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2000. s. 60. ISBN 80-717-8410-9.

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ Tamtéž, s. 61.

⁹⁵ Tamtéž, s. 61-62.

5 Policie

5.1 Policie České republiky

Policie České republiky je jednotným ozbrojeným bezpečnostním sborem, který je zřízen zákonem č. 283/1991 Sb., České národní rady ze dne 21. června 1991. Její úlohou je především ochrana osob, majetku a veřejného pořádku a zamezovat a předcházet páchání trestné činnosti.⁹⁶ Funkce a působnost Policie České republiky upravuje zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky.⁹⁷

Podřízena je Ministerstvu vnitra České republiky. Činnost Policie České republiky je řízená policejním prezidiem, v jehož čele je policejní prezident. Od roku 1991 se v této funkci vystříдалo celkem jedenáct policejních prezidentů. V současné době je ve funkci brigádní generál Mgr. Jan Švejdar. Právě policejní prezident za činnost policie odpovídá ministru vnitra, kterým je v současné době Jan Hamáček. Prezidiu jsou podřízeny jak útvary s celostátní působností, které jsou zřízené ministrem vnitra, tak krajská ředitelství policie, která jsou zřízena ze zákona.⁹⁸

Útvary s celostátní působností plní velmi specifické úkoly na celém území státu. Sem můžeme zařadit například útvar rychlého nasazení, ochranu prezidenta republiky a dalších ústavních činitelů či odhalování organizovaného zločinu a korupce.

Krajská ředitelství mají územně vymezenou působnost, kde na daném území slouží lidem. V České republice je 14 krajských ředitelství policie, jejich územní obvody odpovídají územním obvodům 14 krajů. Krajské ředitelství Policie České republiky pak zřizují další územní útvary, které jsou krajskému ředitelství podřízeny.

V rámci policie dále působí například služba dopravní policie, služba pořádkové policie, služba cizinecké policie, služba kriminální policie a vyšetřování, letecká služba a mnoho dalších.⁹⁹

⁹⁶ *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2010. s. 3. ISBN 978-80-854-7700-7.

⁹⁷ ČESKO. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#f3877986>>.

⁹⁸ *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. s. 8. ISBN 978-80-270-0664-9.

⁹⁹ Tamtéž

5.1.1 Policista

Příslušníci Policie České republiky jsou ve služebním poměru k České republice a jejich právní normy a služební vztahy upravuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.¹⁰⁰

Policista při vykonávání úkolů musí vždy dodržovat povinnosti zdvořilostní normy a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.

Pokud občan uvažuje o vstupu k Policii České republiky a tedy do služebního poměru těchto příslušníků, musí splňovat základní podmínky pro přijetí. Musí být občanem České republiky, musí dovršit nejméně 18 let věku, musí splňovat bezúhonnost, úroveň vzdělání vymezenou pro služební místo, musí splnit osobnostní, fyzickou a zdravotní způsobilost k výkonu služby a nesmí vykonávat živnostenskou či jinou výdělečnou činnost a nesmí být členem žádných řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají nějakou podnikatelskou činnost. Informace o žadateli ohledně splnění těchto podmínek získává Policie České republiky v průběhu přijímacího řízení.¹⁰¹ V zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru bezpečnostních sborů je přímo uvedeno, že nikdo nesmí být do služebního poměru odmítnut z důvodu „*věku, rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, víry, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnosti, etnického, sociálního původu, majetku, rodu, manželského a rodinného stavu, povinnosti k rodině, důvodu členství v odborových organizacích, jiných sdruženích.*“¹⁰²

5.2 Obecní policie

Obecní policii si zřizují obce. Obecní (městská) policie je orgánem obce (města, městys). Nadále, hovoří-li autorka o obecní policii, je tím myšlení i městská policie.¹⁰³ Zakládá jí či ruší zastupitelstvo obce obecně závaznou vyhláškou. Její zřízení obcí není obligatorní. Členy obecní policie, kteří jsou v pracovním poměru, nenazýváme policisty, ale strážníky. Jejich funkce a působnost obecní policie upravuje zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona či zvláštního zákona

¹⁰⁰ Policie České republiky: *Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2010. s. 8. ISBN 978-80-854-7700-7.

¹⁰¹ Tamtéž

¹⁰² ČESKO. § 16 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361#p16>>.

¹⁰³ *Ministerstvo vnitra České republiky: Úvod do problematiky obecní (městské) policie* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>.

může obecní policie vykonávat uložené úkoly na teritoriu jiné obce či obcí, pokud si tato obec či obce nezřídila svou obecní policii a mají mezi sebou veřejnoprávní smlouvu.¹⁰⁴

V souvislosti s aktuálními událostmi pak musí autorka zmínit i možnost povolání strážníků k plnění popisovaných úkolů tam, kde je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu, kdy jsou starostové obcí oprávněni uzavřít se starostou jiné obce veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí strážníků.¹⁰⁵

Starosta, či člen zastupitelstva obce, který byl zvolený zastupitelstvem obce, spravuje obecní policii. Zákon o obecní policii také umožňuje při předložení návrhu, aby některé úkoly řídil pověřený strážník po odsouhlasení zastupitelstva obce.¹⁰⁶

Obecní policie se podílí na ochraně osob a majetku. Dohlíží na občany, jestli respektují pravidla občanského soužití, nařízení obce a obecně závazných vyhlášek. Přispívají dohledem na bezpečnost a nepřetržitost dopravy na pozemních komunikacích zákonem o obecní policii či zvláštním zákonem. Dohlíží na to, aby lidé neznečišťovali veřejná prostranství. Přispívá k prevenci kriminality na daném území. Přispívá k tomu, aby občané neporušovali právní předpisy o ochraně veřejného pořádku a v rozsahu svých povinností a oprávnění stanovených zákonem o obecní policii nebo zvláštním zákonem uplatňují takové postupy, které slouží k jeho obnovení. Na žádost ministerstva vnitra následně obecní policie poskytuje informace o obecní policii sloužící k zhotovení statistických údajů.¹⁰⁷

5.2.1 Strážník

Strážník je úřední osoba. Svou profesi nevykonává jako policisté Policie České republiky ve služebním poměru, ale jako zaměstnanec obce v pracovním poměru. Je zmocněn zasahovat do svobod a práv třetí osoby.¹⁰⁸

¹⁰⁴ ČESKO. § 1 zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p1>>.

¹⁰⁵ ČESKO. § 3b zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p3b>>.

¹⁰⁶ ČESKO. § 3 zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p3b>>.

¹⁰⁷ ČESKO. § 2 zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p2>>.

¹⁰⁸ *Ministerstvo vnitra České republiky: Úvod do problematiky obecní (městské) policie* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>>.

Strážníkem se může stát občan České republiky, který splňuje bezúhonnost, spolehlivost, zdravotní způsobilost, není mladší 18 let, respektive 21 let, má střední vzdělání s maturitní zkouškou a má osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů (dále jen osvědčení). Toto osvědčení mu uděluje pravomoc vykonávat povinnosti podle zákona o obecní policii a dalších zákonů.

Po zdařilé písemné a ústní zkoušce před komisí Ministerstva vnitra dostává čekatel osvědčení. Obec zodpovídá za školení a výcvik před zkouškou kandidáta i strážníka. Obec je povinna zřídit školení pro uchazeče do šesti měsíců před první zkouškou od vzniku pracovního poměru, pro strážníka nejdéle tři měsíce před skončením platnosti osvědčení před zkouškou. Školení se uskutečňuje v zařízení, které je na toto školení zaměřené a má akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy či v obdobném zařízení obecní policie. Čekatel podstupuje při zkoušce písemný test a ústní přezkoušení stejně tak jako strážník. Strážníci pak tuto prologační zkoušku musí absolvovat každých pět let. Po úspěšném vykonání čtvrté zkoušky získávají pak toto osvědčení na dobu neurčitou, pokud Ministerstvo vnitra České republiky nevyzve strážníka ze zákonných důvodů k předběžnému přezkoušení jeho odborné způsobilosti.¹⁰⁹

Orgánem oprávněným vystavit či odebrat toto osvědčení je Ministerstvo vnitra. Podrobné informace o vydání či odebrání osvědčení jsou jasně vymezeny v zákoně o obecní policii či v prováděcí vyhlášce.¹¹⁰

5.2.2 Asistent prevence kriminality

Projekt asistent prevence kriminality je zrealizován od září roku 2009 odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra. Byl zřízen v rámci „Programu prevence kriminality a extremismu – Úsvit.“¹¹¹ Tento projekt působí preventivně proti kriminalitě a extremismu, zvyšuje bezpečnost v sociálně vyloučených lokalitách. Je nejvíce žádaný a vysoce příznivý projekt, který má prokazatelně vysoký podíl na zlepšení veřejného

¹⁰⁹ ČESKO. § 4d zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p4d>>.

¹¹⁰ *Ministerstvo vnitra České republiky: Úvod do problematiky obecní (městské) policie* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>>.

¹¹¹ *Ministerstvo vnitra České republiky: Informace o projektu Asistent prevence kriminality* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-projektu-asistent-prevence-kriminality.aspx>>.

pořádku a bezpečí v dané oblasti a na nepracující, kteří se hůře integrují do pracovního poměru. Do této skupiny patří i Romové.¹¹²

Hlavním záměrem asistenta prevence kriminality (dále jen asistent) je snaha o pokles trestných činů a přestupků v dané oblasti. „Zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnost, kterou Policie České republiky a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit velmi obtížně řeší, a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.“¹¹³ Dále se podílí „na zvýšení bezpečnosti, dodržování veřejného pořádku a prosazování základních bezpečnostních standardů nejen v sociálně vyloučených lokalitách, ale v rámci celé obce.“¹¹⁴

Asistent je po základní odborné preparaci zaměstnán obecní policií v obci. Tím pádem je pracovníkem samosprávy přiřazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Není strážníkem ani čekatelem. Jeho práce je regulována konkrétním strážníkem, s nímž kooperuje.

Asistenta vytváří specializována komise, která se skládá z obecní policie, Policie České republiky, zástupců samosprávy, častokrát i koordinátora pro romské záležitosti nebo představitele v oblasti působících význačných neziskových organizací a představitele ministerstva vnitra.

Po realizaci projektu působilo 38 asistentů v deseti obcích po celé České republice. V roce 2018 dosáhl počet zřízených asistentů až na 86 a působili v 33 obcích.¹¹⁵

¹¹² *Prevence kriminality: ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY* [online]. Prevence kriminality v České republice, 2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/apk/?fbclid=IwAR0aGPv8ipJG1qZOmAAIKxMOGCtjEEc9JmPoXzmNWyrnaPUOTNF--KR9hA>>.

¹¹³ Tamtéž

¹¹⁴ Tamtéž

¹¹⁵ Tamtéž

6 Průzkumné šetření

Praktickou část bakalářské práce tvoří průzkumné šetření formou kvantitativního sběru dat pomocí dotazníků vlastní konstrukce. Dotazníky byly sestavovány v programu MS Word. Otázky a odpovědi byly pomocí programu Excel vyhodnoceny a zpracovány s přehlednými grafy a slovně okomentovány. Jejich cílem je zjistit v řadách policejních složek úroveň předsudků a xenofobních názorů vůči romskému etniku, včetně popisu úrovně zjevné kriminality páchané Romy. Dalším cílem je pak zjistit, zda se Česká republika podle policejních složek dostatečně dané problematice věnuje a zda se Romové dokáží plnohodnotně začlenit do společnosti.

Dotazníky byly distribuovány na vybraná oddělení Policie České republiky a služebny obecní policie v Jihočeském kraji. Autorka práce dotazníky distribuovala na služebny a obvodní oddělení přibližně do 30 km od místa jejího bydliště. Zjišťována je úroveň předsudků a xenofobních názorů a povědomí o romském etniku. Z důvodu problematičtějšího tématu bakalářské práce byla autorka požádána o zachování anonymity i co se týká bližší specifikace oddělení a služeben. Z těchto důvodů byla zaručena anonymita nejen osobní, ale i z hlediska místní příslušnosti. Celkem bylo distribuováno 220 dotazníků, ze kterých se vrátilo vyplněných 162, z toho 101 policistů a 61 strážníků. Část respondentů dokonce odmítlo dotazník vyplnit z důvodu strachu a obavy ze ztráty zaměstnání či potrestání, i přesto, že jim autorka několikrát zdůraznila anonymitu dotazníků. Někteří dokonce odmítli dotazníky vyplnit i proto, že řekli, že se „odmítají o této problematice vyjadřovat.“

Sběr dat probíhal od 14. února 2021 až do 3. března 2021. Dotazník se skládal z 15 otázek, z nichž většina byla polootevřená, což znamenalo, že respondent se mohl vyjádřit, proč odpověděl odpovídajícím způsobem, případně odpověď slovně doplnit. První dvě otázky byly směřovány na rozdělení respondentů, zda se jedná o policistu či strážníka a délka služby ve služebním či pracovním poměru policisty či strážníka. Zbýlé otázky byly zaměřeny na povědomí respondentů o romském etniku, na jejich nejčastější páchanou kriminalitu, na předsudky a xenofobní názory respondentů, na jejich názor, zda se Česká republika dané problematice dostatečně věnuje, zda absolvovali multikulturní vzdělání a další.

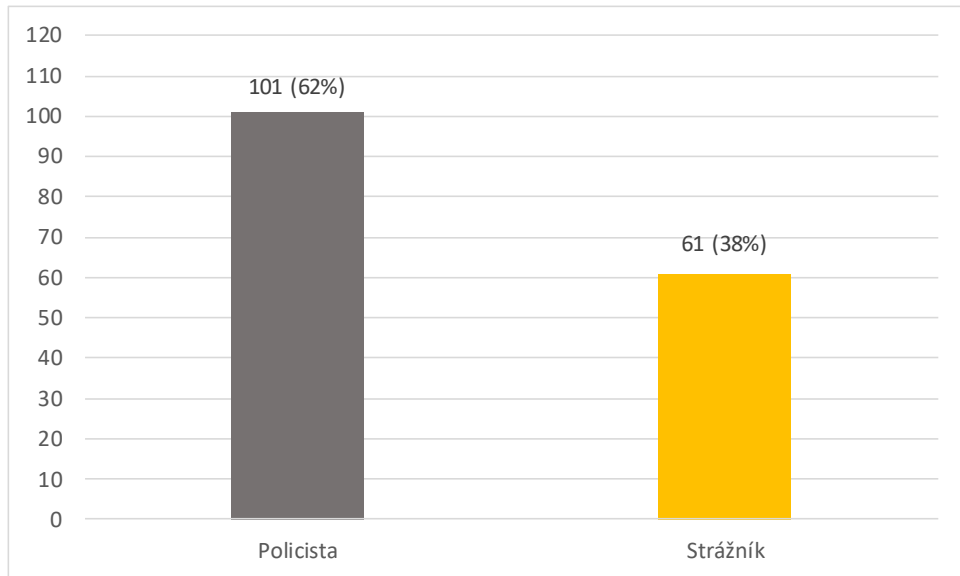
Bakalářská práce vyhodnocuje a porovnává nejen údaje získané od všech respondentů, ale dále byly rozděleny na policisty a strážníky a podle délky služby ve služebním či pracovním poměru policistů či strážníků.

Na závěr autorka práce navrhuje opatření, která by vedla ke zlepšení povědomí policistů a strážníků o romském etniku a o této problematice.

6.1 Dotazníkové šetření

Otázka č. 1: Jste policista nebo strážník?

Graf č. 1: Služební zařazení respondentů¹¹⁶

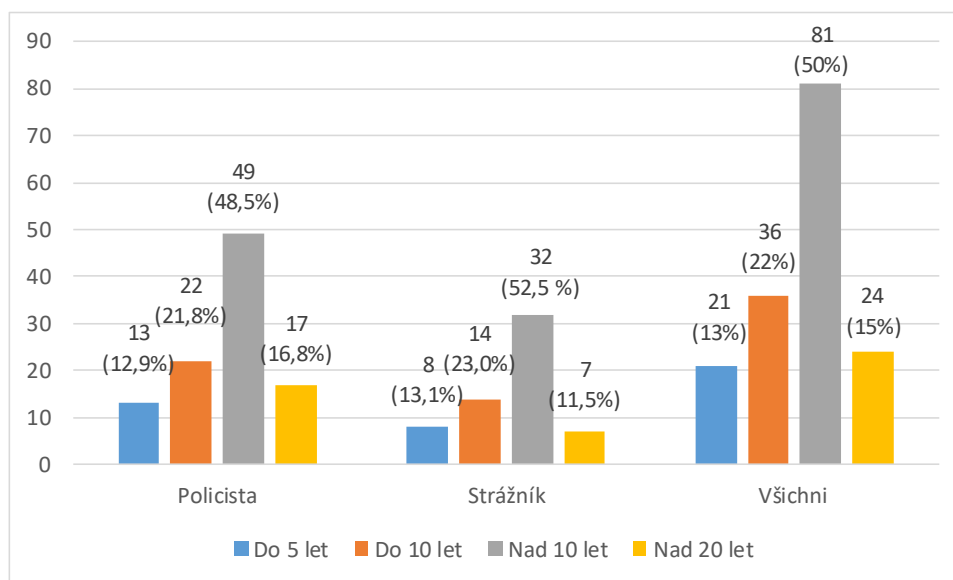

Graf č. 1 znázorňuje odpovědi 162 respondentů z řad policistů a strážníků. Na otázku odpovědělo 101 (62%) policistů. Strážníků odpovědělo celkem 61 (38%).

¹¹⁶ Vlastní zdroj

Otázka č. 2: Jaká je Vaše délka služby ve služebním/pracovním poměru policisty/strážníka?

Graf č. 2: Délka služby¹¹⁷

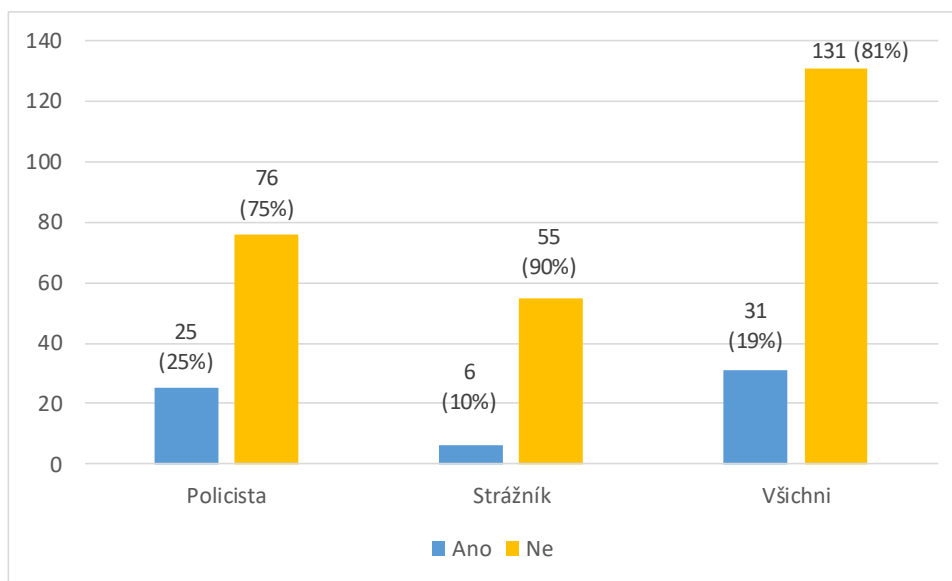

Graf č. 2 zobrazuje odpovědi policistů, strážníků a odpovědi obou skupin dohromady. Na otázku týkající se délky služby ve služebním/pracovním poměru policisty/strážníka měli respondenti možnost odpovědět v několika variantách: do 5 let, do 10 let, nad 10 let, nad 20 let. U celkového počtu respondentů převládá odpověď 3. typu, což je nad 10 let s počtem 81 (50 %) respondentů. Následuje odpověď do 10 let, která je o 28 % nižší s počtem 36 (22 %) respondentů. Dále je skupina nad 20 let, která je o 7 % nižší než předchozí skupina s počtem 24 (15 %) respondentů. A poslední skupina odpovídajících do 5 let s počtem 21 (13 %) respondentů. Díky škále délky služby získáme širší pohled na zjišťovanou problematiku. U porovnání policistů a strážníků je procentuální hodnota podobná. U obou složek je nejčastější odpověď délka služby nad 10 let. U policistů činí 48,5 % a u strážníků 52,5 %. Další nejčastější odpověď u obou složek je do 10 let. U policistů 21,8 % z celkového počtu policistů a u strážníků 23 % z jejich celkového počtu. Ovšem následující odpověď už se liší. U policistů je zastoupení u délky služby nad 20 let 16,8 %, zatímco u strážníků činí toto zastoupení pouze 11,5 %, tudíž u strážníků je 3. nejčastější odpověď do 5 let s procentuálním zastoupením 13,1 % z celkového počtu strážníků. Odpověď s nejnižším procentuálním zastoupením u policistů je do 5 let s 12,9 % a u strážníků nad 20 let s 11,5 %.

¹¹⁷ Vlastní zdroj

Otázka č. 3: Víte, odkud pocházejí Romové? U možnosti ano, napište zemi.

Graf č. 3: Původ Romů ¹¹⁸

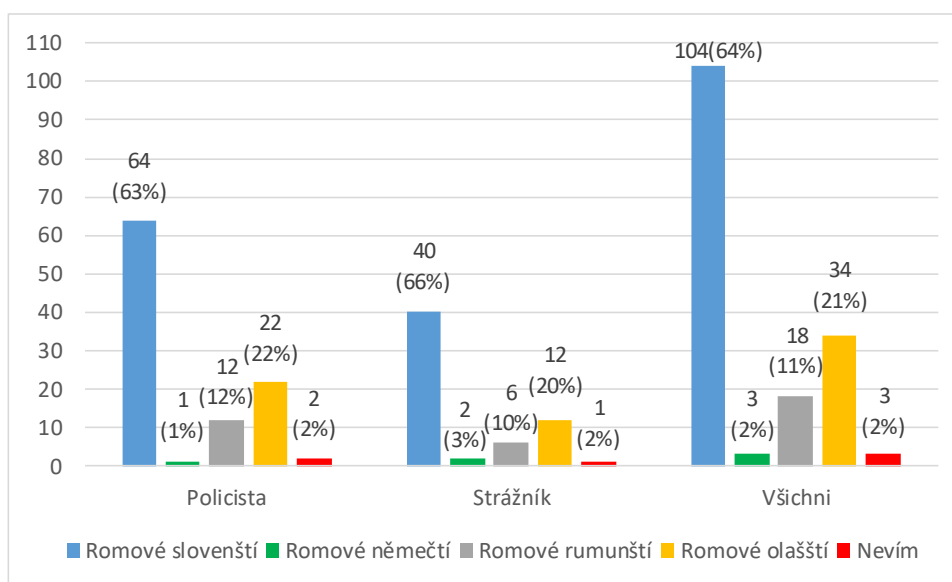
Graf č. 3 znázorňuje informovanost policistů ohledně původu Romů. Na otázku odpovědělo 162 respondentů. Z toho 131 (81 %) odpovědělo, že zde na tázanou otázku neumí odpovědět nebo odpověděli ano, ale s chybnou zemí, což bylo nadále vyhodnoceno jako ne. Správná odpověď zní Indie. Ovšem nejčastější chybná odpověď u respondentů zněla Rumunsko. Zbylých 31 (19 %) respondentů odpovědělo kladně a dodalo zemi, ze které Romové migrovali. Díky grafu č. 1, kde bylo zjišťováno, zda jsou respondenti policisté či strážníci, můžeme posoudit i odpovědi zvlášť obou bezpečnostních složek. Odpovědělo celkem 101 policistů. Ne, odpovědělo 75 % a ano, odpovědělo 25 % policistů. Strážníků odpovědělo celkem 61. Jejich odpovědi stejně jako u policistů nebyly vůbec vyvážené. Záporně odpovídalo 90 % strážníků a kladně odpovídalo 10 % strážníků. Lze tedy z odpovědí usoudit, že povědomí policejních složek o původu romského etnika není vůbec dobré. Lze z grafu dále vydedukovat, že informovanost policistů je o 15 % úspěšnější než u strážníků. Dále díky grafu č. 2 můžeme porovnat odpovědi i z pohledu délky služby. Do 5 let služby 90 % respondentů nevědělo původ Romů a 10 % správně odpovědělo ano, Indie. Do 10 let služby o 1 % méně z předcházejících respondentů odpovědělo ne, tudíž 89 %, a správný původ romského etnika, odpovědělo 11 % respondentů. Za skupinu nad 10 let odpovědělo 80 % záporně a 20 % kladně, což je o 9 % více správných odpovědí než u předcházející skupiny respondentů. Poslední vyhodnocování z pohledu délky služby u policie je nad 20 let, kdy původ Romů nezná 62,5 % respondentů. 37,5 % respondentů původ Romů zná, což je

¹¹⁸ Vlastní zdroj

o skoro 18 % více než předchozí skupina. Nejúspěšnější jsou tedy respondenti s délkou služby nad 20 let. Autorka předpokládá, že to je z důvodu absolvování kurzu multikulturního vzdělávání, které se dříve u policie muselo absolvovat.

Otázka č. 4: Nejčastější zastoupení v České republice mají?

Graf č. 4: Romské zastoupení v České republice ¹¹⁹

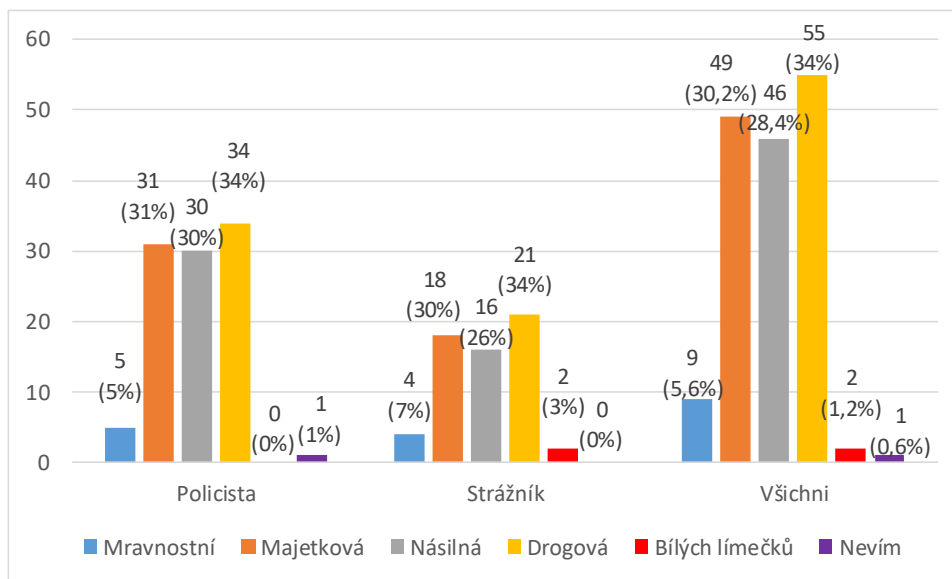
Graf č. 4 vymezuje informovanost policie ohledně romského etnika. Na otázku nejčastějšího zastoupení Romů v České republice měli respondenti při odpovědi na výběr z možností: Romové slovenští, Romové němečtí, Romové rumunští, Romové olašští a odpověď nevím. Z grafu lze vyčíst jak odpovědi celkové, tak jednotlivé odpovědi policistů a strážníků. Romové slovenští odpovídalo celkem 104 (64 %) z celkového počtu respondentů. Následující nejčastější odpověď byla Romové olašští s počtem 34 (21 %) z celkového počtu respondentů. Romové rumunští odpovědělo celkem 18 (11 %) respondentů z celkového počtu respondentů. Romové němečtí si vybrali 3 (2 %) respondenti. Odpověď nevím, má stejné zastoupení respondentů jako u odpovědi Romové němečtí, tudíž odpovídali 3 (2 %) respondenti. Odpovědi policistů a strážníků jsou podobné, liší se jen o 2-3 %. Nejčastější odpověď policistů je Romové slovenští s procentuální hodnotou 63 z celkového počtu policistů a stejně tak i strážníci volili tuto odpověď nejčastěji a jejich procentuální hodnota z celkového počtu strážníků se liší jen o 3 %, tudíž 66. Následující odpověď je stejná jak u policistů, tak u strážníků, Romové olašští. Jejich procentuální rozdíl činí 2 %, tudíž 22 % policistů a 20 % strážníků si vybralo tuto odpověď. Další odpovědi je Romové rumunští, kterou si vybrali obě

¹¹⁹ Vlastní zdroj

policejní složky. U policistů je procentuální hodnota 12 z celkového počtu policistů a u strážníků 10 z celkového počtu strážníků. Předposlední odpověď je Romové němečtí. U policistů si tuto odpověď vybralo 1 % a u strážníků 3 %. Poslední odpovědí je možnost nevím. U obou policejních složek procentuální hodnota této odpovědi činí 2. Správná odpověď je Romové slovenští. Můžeme tedy usoudit, že informovanost policejních složek ohledně nejčastějšího zastoupení Romů v České republice je relativně dobrá. Obě složky v procentuálním zastoupení uspěly podobně, jen strážníci měli informovanost o 3 % lepší než policisté. To je ovšem nepatrný rozdíl. Dále můžeme vyhodnocovat odpovědi z hlediska délky služby. Do 5 let odpovědělo 47,6 % respondentů Romové slovenští, 4,8 % Romové němečtí, 28,6 % Romové rumunští, 19 % Romové olašští a odpověď nevím si vybralo 0 % respondentů. Do 10 let služby odpovědělo 69,4 % respondentů Romové slovenští, 0 % Romové němečtí, 19,4 % Romové rumunští, 8,3 % Romové olašští a na odpověď nevím reagovalo 2,8 % respondentů. Nad 10 let odpovědělo 67 % Romové slovenští, 0 % Romové němečtí, 5 % Romové rumunští, 27 % Romové olašští a 1 % neví odpověď. Nad 20 let odpovědělo 67 % Romové slovenští, 4 % Romové němečtí, 4 % Romové rumunští, Romové olašští 21 % a odpověď neví 4 % respondentů z kategorie na 20 let. Největší procentuální hodnotu u správné odpovědi má kategorie do 10 let s 69,4 %.

Otázka č. 5: Nejčastější kriminalita páchaná Romy je?

Graf č. 5: Nejčastější romská kriminalita ¹²⁰

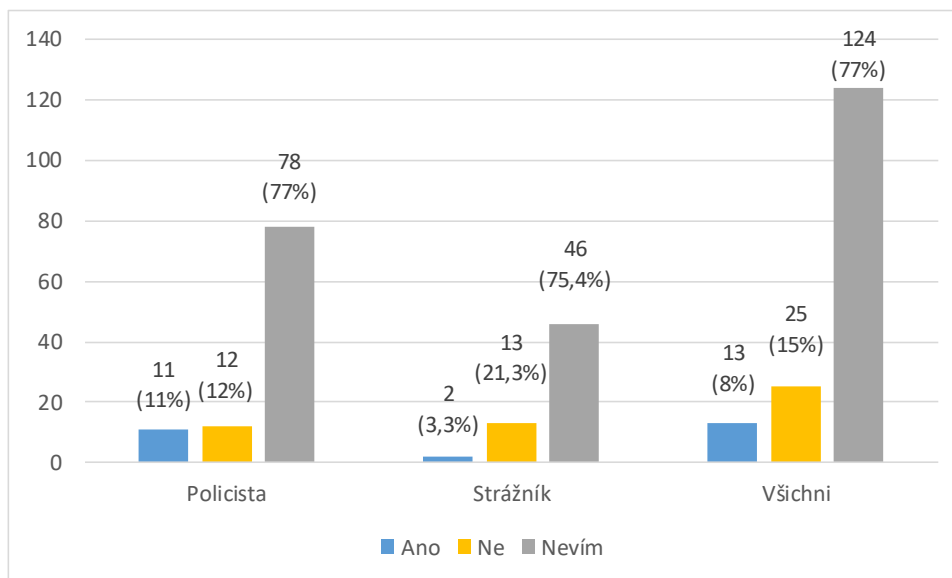
Graf č. 5 znázorňuje nejčastější romskou kriminalitu dle názoru příslušníků policie. Respondenti měli při odpovídání možnosti vybrat mravnostní, majetkovou, násilnou, drogovou kriminalitu a kriminalitu „bílých límečků“ a možnost nevím. Nejčastější odpověď byla drogová kriminalita s počtem 55 (34 %) respondentů z celkového počtu respondentů. Po ní následuje kriminalita majetková s počtem 49 (30,2 %). Dále násilná kriminalita s počtem 46 (28,4 %) respondentů. Kriminalita mravnostní s počtem 9 (5,6 %) respondentů. Předposlední je možnost kriminalita „bílých límečků“, kterou si vybrali 2 (1,2 %) respondenti z celkového počtu. Možnost nevím si vybral 1 (0,6 %) respondent z celkového počtu respondentů. Nejčastější kriminalita páchaná romským etnikem je dle dostupných statistik majetková kriminalita. Z respondentů tedy odpovědělo správně 30,2 %. Z grafu lze vyčíst jak odpovědi celkové, tak jednotlivé odpovědi policistů a strážníků. Odpovědi obou policejních složek si jsou dosti podobné. U policistů byla nejčastější odpověď drogová kriminalita s procentuální hodnotou 34 a u strážníků ta samá odpověď se stejnou procentuální hodnotou. Následuje kriminalita majetková u obou policejních složek. U policistů je tato odpověď zastoupená 31 % a u strážníků 30 %, což je jen o 1 % méně. Další odpovědí je násilná kriminalita, jak u policistů s 30 %, tak u strážníků s 26 %, tudíž jejich procentuální rozdíl je 4. Následuje u obou složek odpověď mravnostní kriminalita, u policistů s 5 % a u strážníků se 7 %. Předposlední odpověď se u obou policejních složek liší, u policistů s 1 % je

¹²⁰ Vlastní zdroj

odpověď nevím a u strážníků 3 % kriminalita „bílých límečků.“ Odpověď s nejnižším procentuálním zastoupením u policistů je kriminalita „bílých límečků“ s 0 % a u strážníků odpověď nevím s 0 %. Autorka musí podotknout, že odpovědi obou policejních složek jsou velice vyvážené. Ovšem o 1 % více měli policisté u správné odpovědi. To je ale jenom nepatrný rozdíl. Dále můžeme posoudit odpovědi z hlediska délky služby u policie. Do 5 let odpovědělo 14 % mravnostní, 29 % majetková, 14 % násilná, 43 % drogová kriminalita, 0 % kriminalita „bílých límečků“ a 0 % možnost nevím. Do 10 let odpovědělo 8 % mravnostní, 25 % majetková, 39 % násilná, 25 % drogová kriminalita, 3 % kriminalita „bílých límečků“ a 0 % možnost nevím. Nad 10 let odpovědělo 2 % mravnostní, 31 % majetková, 31 % násilná, 35 % drogová kriminalita, 1 % kriminalita „bílých límečků“ a 0 % respondentů odpovědělo nevím. Nad 20 let odpovědělo 4,2 % mravnostní, 37,5 % majetková, 12,5 % násilná, 41,7 % drogová kriminalita a 0 % kriminalita „bílých límečků“ a odpověď nevím 4,2 %. Nejvyšší procentuální hodnota u majetkové trestné činnosti je u skupiny nad 20 let. Autorka předpokládá jejich úspěšnost z důvodu absolvování tehdejšího multikulturního vzdělávání u policie.

**Otázka č. 6: Pracoval byste ve společné hlídce s romským policistou/strážníkem?
Svou odpověď odůvodněte.**

Graf č. 6: Hlídka s romským policistou/strážníkem¹²¹

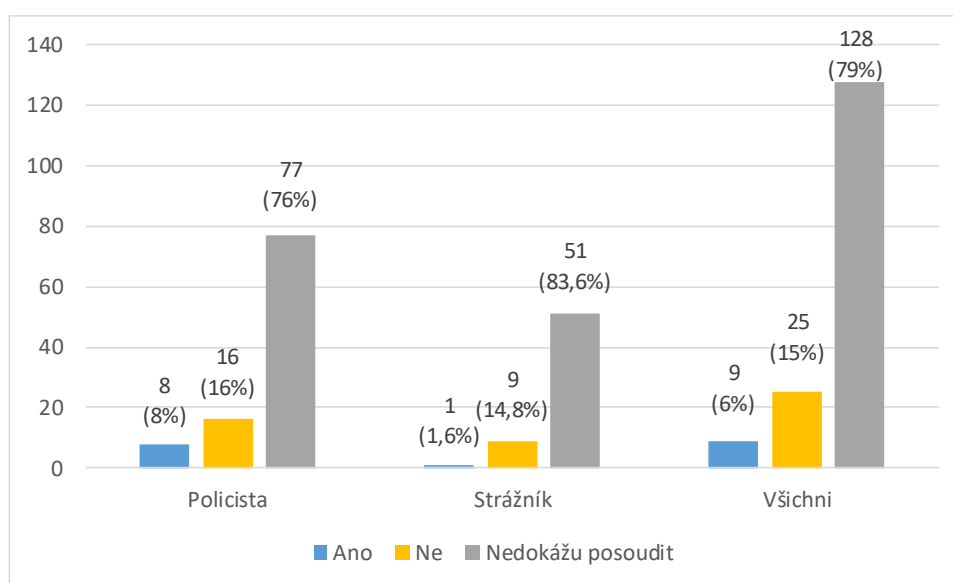
Graf č. 6 znázorňuje odpovědi na otázku, zda by respondent pracoval ve společné hlídce s romským policistou či strážníkem. Po odpovědi měl dotazovaný uvést důvod. Z důvodu, že respondenti víceméně neodpovídali na tuto otevřenou otázku, rozhodla se autorka je uvést pouze jako doplňující poznámky k průzkumu. Respondenti měli možnosti odpovědí ano, ne a nevím. Nejpočetnější odpověď byla nevím s počtem 124 (77 %) respondentů z celkového počtu. Následuje odpověď ne s počtem 25 (15 %) respondentů. A na závěr odpověď ano s počtem 13 (8 %) respondentů. Dále můžeme z grafu vyčíst odpovědi policistů a strážníků. U obou policejních složek převládá odpověď nevím, u policistů s procentuální hodnotou 77 z celkového počtu policistů a u strážníků o necelé 2 % méně, tudíž 75,4. Další je odpověď ne, jak u policistů s 12 %, tak u strážníků 21,3 %. Na závěr odpověď ano s 11 % u policistů a 3,3 % strážníků. Dále z průzkumu bylo zjištěno, že respondenti do 5 let služby u policie odpověděli 10 % ano, 14 % ne a 76 % nevím z celkového počtu této kategorie. Do 10 let služby odpovědělo 8 % ano, 14 % ne a nevím, 78 % respondentů z celkového počtu této kategorie. Nad 10 let odpovědělo ano 6 %, ne 16 % a 78 % nevím. Nad 20 let odpovědělo 12,5 % ano, 16,7 % ne a 70,8 % nevím. Nejvyšší procentuální hodnotu u odpovědi ano měli respondenti nad 20 let s 12,5 %. U odpovědi ano měli respondenti připsané poznámky například „nevadí mi“, „ano, bez důvodů“, „Pracoval bych s ním pouze z důvodu dohledu

¹²¹ Vlastní zdroj

nad pořádkem v romské komunitě.“ U odpovědi ne byly připsané poznámky „Ne, bez komentáře“ nebo „Ne, jsou černí.“ I když u všech respondentů převládá odpověď nevím, předpokládáme, že předsudky a xenofobní názory jsou u policie zakořeněné. Dle autorčina názoru člověk bez předsudků nevybere odpověď nevím, protože nad tím ani nepochybuje, a odpoví ano. Po této odpovědi následuje odpověď ne, nepracoval. Z dat tedy vyplývá, že určité předsudky u policie jsou.

Otázka č. 7: Myslíte si, že příslušník romského etnika by byl pro policii přínosem? V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

Graf č. 7: Příslušník romského etnika přínosem pro policii ¹²²

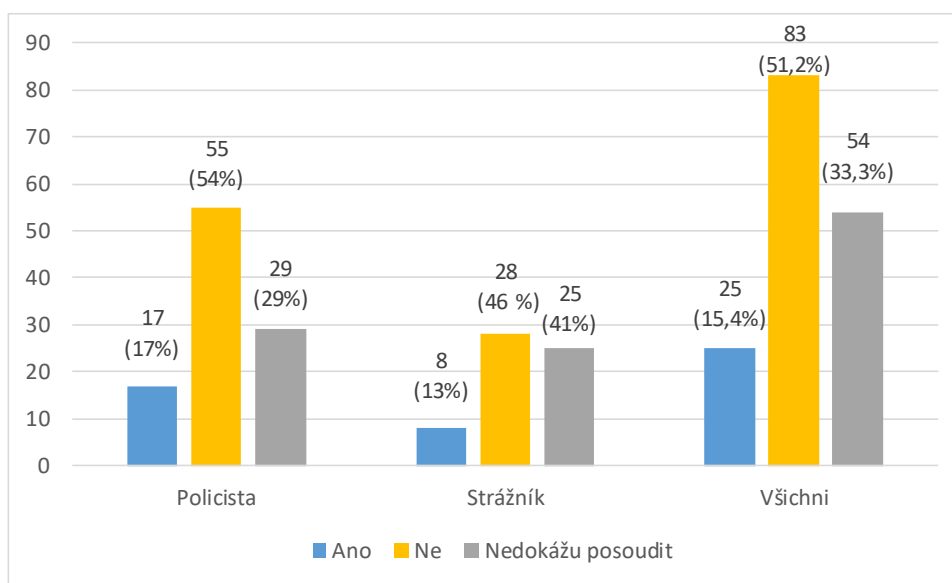
Graf č. 7 znázorňuje odpovědi respondentů, na otevřenou otázku, která měla zjistit, zda je příslušník romského etnika přínosem pro policii, odpovědělo velmi málo respondentů, proto ji autorka uvádí jako doplňující. Nejčastěji byly zaznamenány odpovědi tohoto typu: nedokážu posoudit s počtem 128 (79 %), odpověď ne s počtem 25 (15 %), odpověď ano s počtem 9 (6 %). U obou složek byly odpovědi velice podobné. Nedokážu odpovědět je nejčastější odpověď jak u policistů s 76 %, tak u strážníků s 83,6 %. Následují odpovědi: Ne, u policistů s 16 % a u strážníků 14,8 %. Poslední odpovědí je ano, za policisty odpovědělo 8 % a za strážníky 1,6 %, což je skoro 6 % méně než u policistů. Dle průzkumu z hlediska délky služby odpovídali respondenti do 5 let 5 % ano, 33 % ne a 62 % nedokážu posoudit. Do 10 let služby 8 % ano, 17 % ne a 75 % nedokážu posoudit. Nad 10 let služby 5 % ano, 10 % ne a 85 % nedokážu posoudit. Nad 20 let služby odpovídali 4 % ano, 13 % ne a 83 % nedokážu posoudit. Odpověď ne, je

¹²² Vlastní zdroj

s nejvyšší procentuální hodnotou u respondentů při délce služby do 5 let. Poznámky u odpovědi ano: „Komunikace s komunitou“, „K další spolupráci s romskými občany v rámci úkonu či zákroku.“ U odpovědi typu ne: „Slovní napadání policistů i strážníků ze strany Romů.“ Ačkoliv nejpočetnější odpověď byla nedokázu posoudit, usuzuje autorka, že tuto odpověď respondenti zaškrtili, aby se nemuseli vyjadřovat. Tato odpověď poukazuje též na předsudky a xenofobní názory u policejních složek, jelikož by bez váhání respondenti bez předsudků a xenofobních názorů vybrali odpověď ano. Následující odpověď, nebyl by přínosem, považuje autorka za další naznačení předsudků a xenofobních názorů. Z těchto důvodů lze naznačit, že předsudky a xenofobní názory jsou u respondentů zakořeněné.

Otázka č. 8: Vadilo by Vám soužití s romskou rodinou v patře panelového domu? V případě, že jste odpověděl/a ano, uveďte důvod.

Graf č. 8: Soužití s romskou rodinou v patře panelového domu¹²³

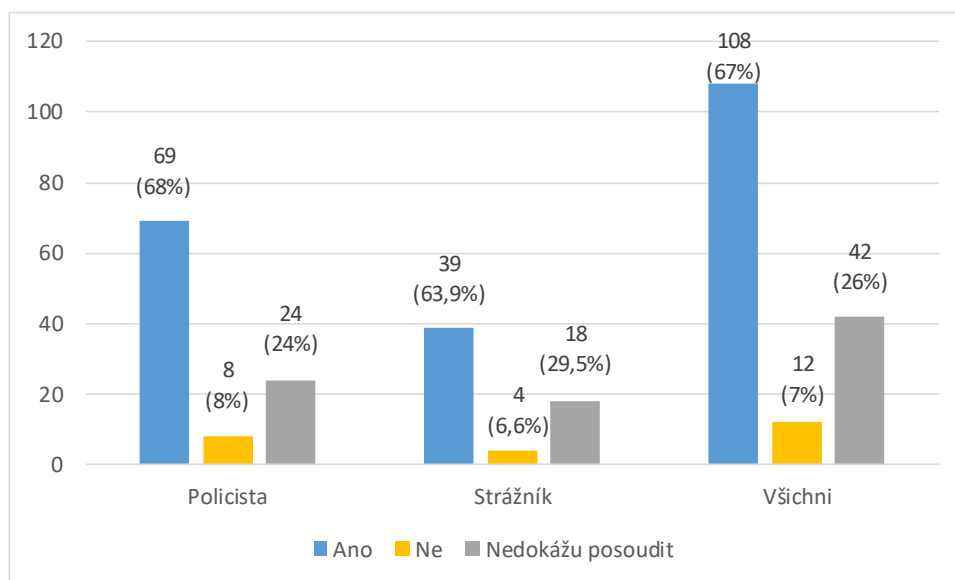
Graf č. 8 znázorňuje odpovědi respondentů, na otevřenou otázku, zda by jim vadilo soužití s romskou rodinou v patře panelového domu víceméně respondenti neodpovídali, proto autorka uvádí odpovědi jako doplňující poznámky k průzkumu. Nejčastější odpověď respondentů je ne s počtem 83 (51,2 %) respondentů. Následující odpověď je nedokázu posoudit s počtem 54 (33,3 %) respondentů. Závěrečná odpověď je ano s počtem 25 (15,4 %) respondentů z celkového počtu. Dále z grafu můžeme vyhodnotit zvlášť odpovědi policistů a strážníků. U policistů je nejčastější odpověď ne s 54 % a u strážníků též, jen o 8 % nižší, tudíž 46 %. Nedokázu posoudit, odpovědělo

¹²³ Vlastní zdroj

29 % policistů a o 12 % více strážníků, tudíž 41 %. Poslední odpověď je ano s procentuální hodnotou 17, zastoupenou policisty a o 4 % méně u strážníků, tudíž 13 %. Dále můžeme členit odpovědi podle délky služby u policie. Do 5 let služby odpovědělo 19 % ano, 43 % ne a 38 % nedokážu posoudit. Do 10 let služby odpovědělo 17 % ano, 50 % ne a 33 % nedokážu posoudit. Nad 10 let služby 14 % ano, 58 % ne, 28 % nedokážu posoudit. Nad 20 let odpovědělo 16,7 % ano, 41,7 ne a 41,7 % nedokážu posoudit. Ve všech kategoriích převládá odpověď, že by jim soužití s Romy ve stejném panelovém domě nevadilo. Poznámky u odpovědi ano zněly: „jsou zlí“, „bordel“, „hluk“, „agresivita“, „časté hádky“, „velký počet lidí“, „krádeže.“ Ačkoliv u ostatních odpovědí nemuseli respondenti odpovídat, často se zde objevovaly poznámky i u odpovědi ne a nedokážu posoudit. U odpovědi ne „pokud by byli slušní“ nebo u nedokážu posoudit „podle povahy rodiny.“ Z dat vyplývá, že u této otázky předsudky ve většině případů nejsou, i když některé poznámky, předsudky a xenofobní názory potvrzují.

Otázka č. 9: Dokázali se Romové, dle Vašeho názoru, úspěšně integrovat do společnosti v České republice? V případě, že jste odpověděl/a ne, udejte důvod.

Graf č. 9: Integrace Romů v České republice ¹²⁴

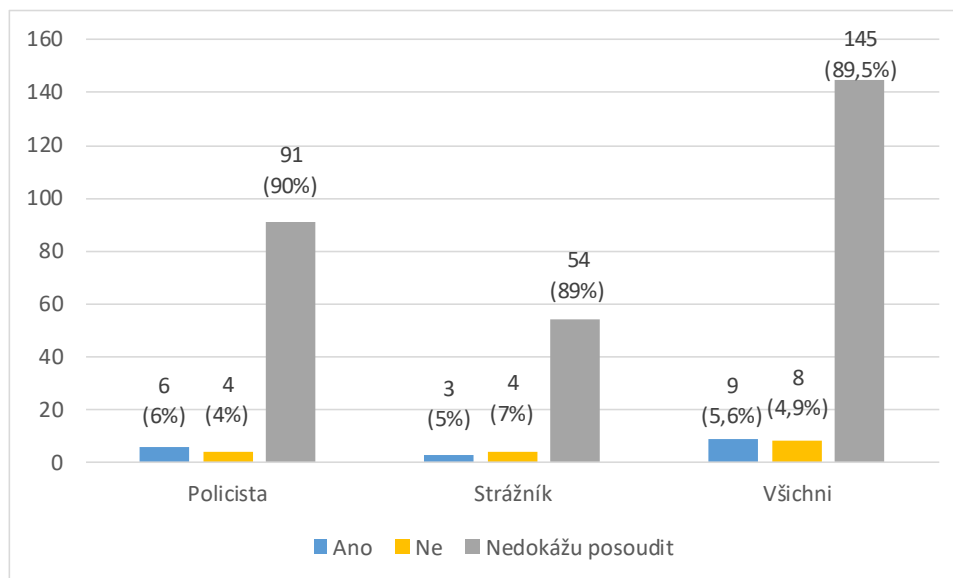
Graf č. 9 znázorňuje odpovědi na otázku, zda se Romové dokázali úspěšně integrovat do společnosti v České republice. Z důvodu, že respondenti víceméně neodpovídali na tuto otevřenou otázku, odpovědi budou uvedeny jako doplňující poznámky k průzkumu. Nejčastější odpověď s počtem 108 (67 %) byla ano. Odpověď nedokážu posoudit, s počtem 42 (26 %) z celkového počtu respondentů. S nejmenším

¹²⁴ Vlastní zdroj

počtem respondentů je odpověď ne s 12 (7 %) respondenty. Dále z grafu vyčteme zvlášť odpovědi jak policistů, tak strážníků. U obou složek je nejčastější odpověď ano, dokázali, za policisty 68 % a za strážníky o 4 % méně, tudíž jejich procentuální zastoupení u této odpovědi činí 63,9 %. Následuje odpověď nedokážu posoudit s procentuální hodnotou u policistů 24 a u strážníků skoro o 6 % více, tudíž 29,5 %. Na závěr je odpověď ne u obou policejních složek, kdy policisty je zastoupená s 8 % a u strážníků přes 1 % méně, tudíž jejich procentuální hodnota z celkového počtu strážníků činí 6,6 %. Odpovědi jak policistů, tak strážníků se skoro neliší. Podle vyplývajících dat lze tedy říci, že podle policie jak státní, tak obecní se dokázali Romové úspěšně integrovat do společnosti v České republice. Dále můžeme posuzovat odpovědi podle délky služby u policie. Do 5 let služby odpovědělo ano 62 %, ne 5 % a nedokážu posoudit 33 %. Do 10 let služby odpovědělo ano 67 %, ne 11 % a nedokážu posoudit 22 %. Nad 10 let odpovědělo ano 75,3 %, ne 2,5 % a nedokážu posoudit 22,2 %. Nad 20 let odpovědělo ano 50 %, ne 12,5 % a nedokážu posoudit 37,5 %. Odpověď ano s nejvyšší procentuální hodnotou 75,3 je u kategorie nad 10 let, zatímco u odpovědi ne je nejvyšší procento u skupiny nad 20 let s 12,5 % a u nedokážu posoudit též nad 20 let s 37,5 %. Poznámky u odpovědi ne zněly: „Většina z nich je nepřizpůsobivá.“, „Nemají důvod, tak to jim to vyhovuje.“ Lze tedy usoudit, že i podle porovnání délky služby u policie se Romové úspěšně integrovali do společnosti v České republice dle názorů policistů a strážníků.

Otázka č. 10: Věnuje se, dle Vašeho názoru, Česká republika dostatečně romské problematice? V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

Graf č. 10: Názory policistů a strážníků ohledně romské problematiky ¹²⁵

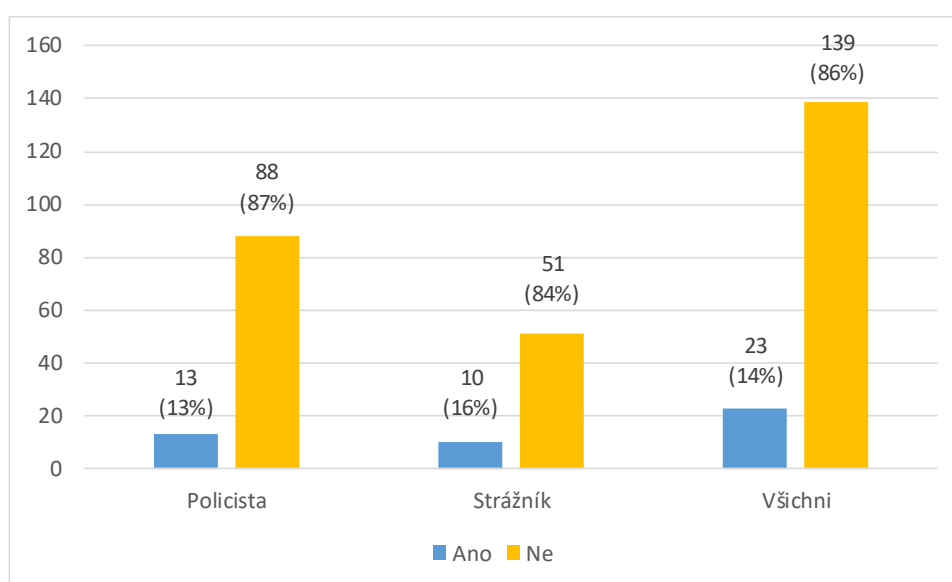
Graf č. 10 znázorňuje odpovědi na otázku, zda se věnuje Česká republika dostatečně romské problematice, respondenti víceméně neodpovídali. Odpovědi uvedeme pouze jako doplňující poznámku k průzkumu. Respondenti nejčastěji odpovídali nedokážu posoudit s počtem 145 (89,5 %) respondentů. Následuje odpověď ano s počtem 9 (5,6 %) respondentů. Závěrečná odpověď je ne s počtem 8 (4,9 %) respondentů nižší než u předcházející odpovědi, tudíž tuto odpověď vybralo 8 (4,9 %) respondentů. Dále z grafu můžeme vyčíst zvláště odpovědi strážníků a policistů. Obě policejní složky nejčastěji odpovídaly, že nedokážou posoudit, kdy procentuální zastoupení u policistů je 90 a u strážníků o 1 % nižší, tudíž 89 %. U policistů následuje odpověď ano s 6 % a u strážníků ne se 7 %. Závěrečná odpověď u policistů je ne s 4 % a u strážníků ano s 5 %. Podle odpovědí u policistů je druhou nejčastější odpovědí, že se Česká republika dané problematice dostatečně věnuje, zatímco u strážníků převládá odpověď z procentuálního hlediska, že se Česká republika dané problematice dostatečně nevěnuje. Dále můžeme posuzovat odpovědi z hlediska délky služby u policie. Do 5 let služby odpovídalo 9,5 % ano. Se stejnou procentuální hodnotou odpověď ne a 81 % odpovídalo nedokážu posoudit. Do 10 let služby odpovídalo 5,6 % ano a též ne a 88,9 % nedokážu posoudit. Nad 10 let odpovědělo ano 5 %, ne 2 % a nedokážu posoudit 93 %. Nad 20 let odpovídalo 4 % ano a též se stejnou procentuální hodnotou ne a nedokážu posoudit

¹²⁵ Vlastní zdroj

odpovědělo 92 % z této kategorie. Lze tedy usoudit, že u všech kategorií převládá odpověď nedokážu posoudit. Dále u všech kategorií z hlediska délky služby u policie až na kategorii nad 10 let, jsou obě odpovědi ano i ne z procentuálního hlediska vyvážené. Jak už bylo zmíněno u respondentů, kteří pracují u policie déle než 10 let, hned po odpovědi nedokážu posoudit následuje odpověď ano, Česká republika se dostatečně dané problematice věnuje s 5 %. Lze tedy usoudit, že respondenti jsou o této problematice málo informovaní, jelikož většina respondentů nedokáže odpovědět. Poznámky u odpovědi ano „až příliš, jsou to lidé jako každý, měli by mít stejná práva a povinnosti jako jiní – pozitivní diskriminace“, „dávky, příspěvky, školení, rekvalifikace“, „proto vyděláváme my na ně.“ U odpovědi ne „bojí se vzbouření.“

Otázka č. 11: Absolvoval/a jste kurz multikulturního vzdělávání?

Graf č. 11: Absolvování kurzu multikulturního vzdělávání¹²⁶

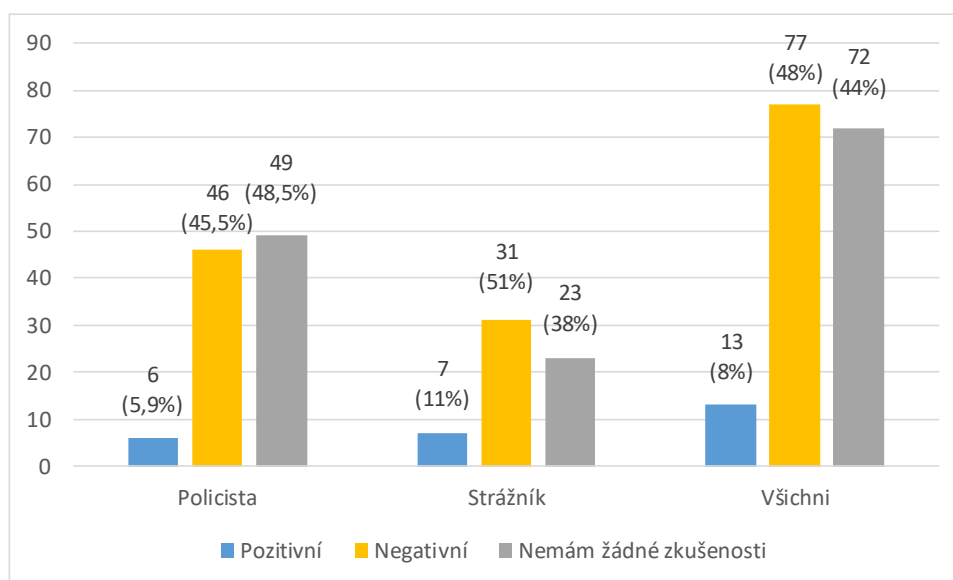
Graf č. 11 znázorňuje odpovědi na otázku, zda respondenti absolvovali kurz multikulturního vzdělávání. Respondenti odpověděli nejčastěji ne s počtem 139 (86 %). Následující odpověď je ano s počtem 23 (14 %). Graf nám dále znázorňuje zvlášť odpovědi policistů a strážníků. U obou policejních složek je nejčastější odpověď ne, u policistů s procentuální hodnotou 87 a u strážníků o 3 % méně, tudíž jejich zastoupení této odpovědi je 84 %. Následuje odpověď ano u policie s 13 % a u strážníků o 3 % více, tudíž s 16 %. Lze tedy říci, že odpovědi mezi dvěma složkami se relativně neliší. Dále můžeme posuzovat z hlediska délky služby u policie. Do 5 let služby odpovídalo ano 14 %, ne 86 % z celkového počtu této kategorie. Do 10 let odpovídalo 6 % ano, 94 % ne

¹²⁶ Vlastní zdroj

z celkového počtu této kategorie. Nad 10 let odpovědělo ano 17 %, ne 83 % z celkového počtu této kategorie. Nad 20 let odpovědělo ano 17 % a ne 83 % z celkového počtu této kategorie. Nejvyšší procentuální hodnotu u odpovědi ano má kategorie nad 10 let a nad 20 let. Nejvyšší procentuální hodnotu má kategorie do 10 let u odpovědi ne, neabsolvoval/a jsem kurz multikulturního vzdělávání. Autorka by určitě doporučovala o znovuzavedení multikulturního vzdělávání u policie, jelikož ve většině případů ti, kteří absolvovali kurz, byli lépe informováni o této minoritě.

Otázka č. 12: Máte ze svého života osobní negativní/pozitivní zkušenost s Romy? Při odpovědi negativní/pozitivní, uveďte jaké.

Graf č. 12: Osobní zkušenost ze života s Romy¹²⁷

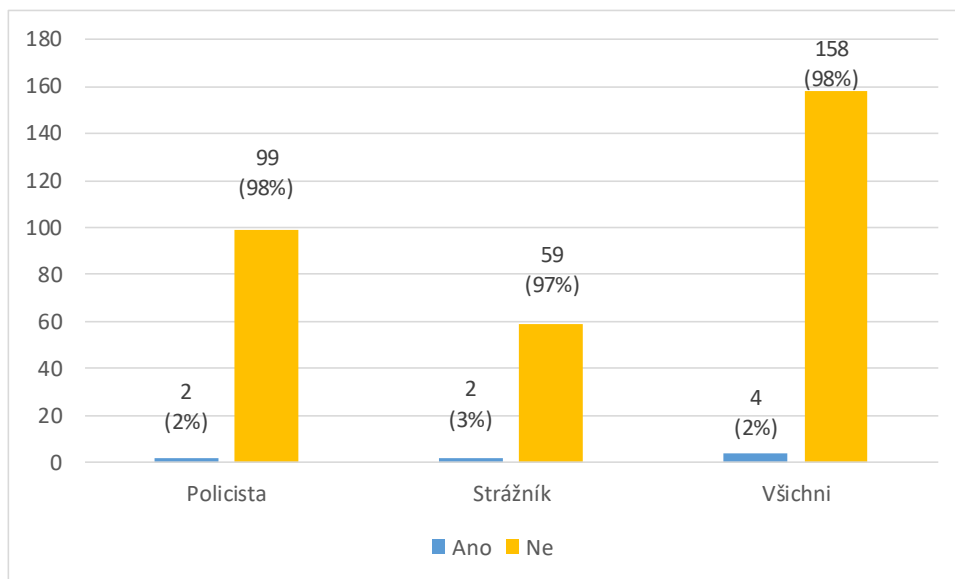
Graf č. 12 znázorňuje odpovědi na otázku, zda mají ze svého života osobní negativní/pozitivní zkušenost s Romy. Z důvodu, že respondenti víceméně neodpovídali na tuto otevřenou otázku, budou odpovědi uváděny pouze jako doplňující poznámky k průzkumu. Respondenti měli na výběr odpovědět z možností pozitivní, negativní a nemám žádnou zkušenost. Nejčastější odpovědí z celkového počtu respondentů byla vybrána negativní odpověď s počtem 77 (48 %) respondentů. Následuje odpověď nemám žádné zkušenosti s počtem 72 (44 %) respondentů. Na poslední odpověď pozitivní odpovědělo o 59 respondentů méně než u předcházející, tudíž je zastoupená počtem 13 (8 %) respondentů. Dále z grafů lze vyčíst zvlášť odpovědi policistů a strážníků. U policistů je nejčastější odpověď nemám žádné zkušenosti s procentuálním zastoupením 48,5. Následuje odpověď negativní zkušenost u policistů, která se procentuálně od

¹²⁷ Vlastní zdroj

předcházející odpovědi o tolik neliší s 45,5 %. A na závěr odpověď pozitivní pouze s 5,9 % u policistů. U strážníků je též nejčastější odpověď negativní jako u celkového souhrnu (všichni) s 51 %. Následuje odpověď stejně tak jako u celkového souhrnu (všichni), nemám žádné zkušenosti s 38 % u strážníků. S nejnižší procentuální hodnotou je poslední odpověď pozitivní s 11 % u strážníků. Po porovnání obou skupin respondentů, lze říci, že u policistů o 3 % převládá odpověď nemám žádné zkušenosti oproti negativní odpovědi, zatímco u strážníků převládají spíše negativní zkušenosti. Ovšem hned po odpovědi nemám žádné zkušenosti u policistů, následuje odpověď negativní. Usuzuji tedy, že v hlavní míře se strážníci setkali spíše se „špatnou sortou“ Romů a policisté víceméně také. Dále můžeme posuzovat z hlediska délky služby u policie. Do 5 let služby odpovídalo pozitivní 9,5 %, negativní 47,6 % a nemám žádné zkušenosti 42,9 % z celkové procentuální hodnoty této kategorie. Do 10 let služby odpovídalo pozitivní 3 %, negativní 47 % a nemám žádné zkušenosti 50 % z celkové procentuální hodnoty této skupiny. Nad 10 let služby odpovídalo 10 % pozitivní, 48 % negativní a 42 % nemám žádné zkušenosti z celkové procentuální hodnoty této kategorie. Poslední skupinou jsou respondenti, kteří slouží déle jak 20 let, odpovídali 8 % pozitivní, 46 % negativní a též 46 % nemám žádné zkušenosti. Víceméně u všech těchto kategorií převládá odpověď negativní zkušenost, až na skupinu do 10 let, kde převládá odpověď nemám žádné zkušenosti. Po shrnutí lze tedy vyhodnotit, že většina respondentů má negativní zkušenost s Romy, což vypovídá o tom, že předsudky a xenofobní názory mohou být právě zakořeněné z důvodu špatných zkušeností. Poznámky u negativních odpovědí: „časté urážení“, „slovní napadání“, „častá agresivita.“ Další odpovědi: „Při práci vidím, že velké množství nechce a nebude nikdy pracovat. Osobně jsem měl sousedy Romy – šílené (bordel, hluk)“, „Trestná činnost, nepřizpůsobivost, nespolehlivost.“ „Fyzický útok na mě (útok na úřední osobu), páchaní trestné činnosti na přestárlé osoby.“ „Mnoho – hraní si na chudáky, silové měření problémů, chovají se jako prasata.“ U pozitivní zkušenosti bylo bohužel jen jedno okomentování: „Můj kamarád je Rom, chodí do práce a pracuje.“

Otázka č. 13: Máte ve svém kolektivu příslušníka romského etnika?

Graf č. 13: Příslušník romského etnika ve Vašem kolektivu ¹²⁸

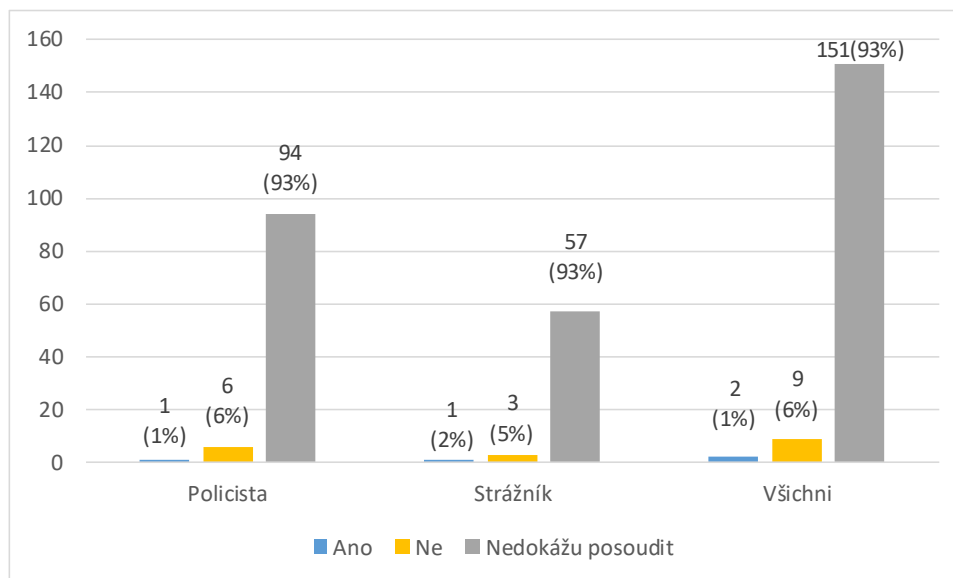

Graf č. 13 znázorňuje odpovědi na otázku, zda mají ve svém pracovním kolektivu příslušníka romského etnika. Většina, což je 158 (98 %) respondentů, vybralo odpověď ne. Odpověď ano si vybrali pouze 4 (2 %) respondenti z celkového počtu respondentů. Dále můžeme z grafu vyčíst zvlášť odpovědi policistů a strážníků. Odpovědi obou policejních složek jsou až na rozdíl 1 % vyrovnané. U obou převládá odpověď ne, u policistů z 98 % a u strážníků z 97 %. Odpověď ano si vybrali 2 % policistů a u strážníků je odpověď ano pouze o 1 % vyšší, tudíž odpověď ano vybrali 3 % strážníků. Dále v rámci průzkumu členíme ještě respondenty podle délky služby u policie. Do 5 let služby a 10 let služby odpověděli respondenti z procentuálního hlediska stejně u obou odpovědí, ano 0 % a ne 100 %. Nad 10 let a nad 20 let služby z procentuálního hlediska odpověděli respondenti též stejně, ano 4 % a ne 96 %. Lze tedy říci, že převládá ve větší míře skoro 100 % odpověď ne, nemám ve svém kolektivu příslušníka romského etnika.

¹²⁸ Vlastní zdroj

Otázka č. 14: Měli by být ve větší míře přijímáni do bezpečnostních složek příslušníci minorit? V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

Graf č. 14: Přijímání minorit ve větší míře do bezpečnostních složek ¹²⁹

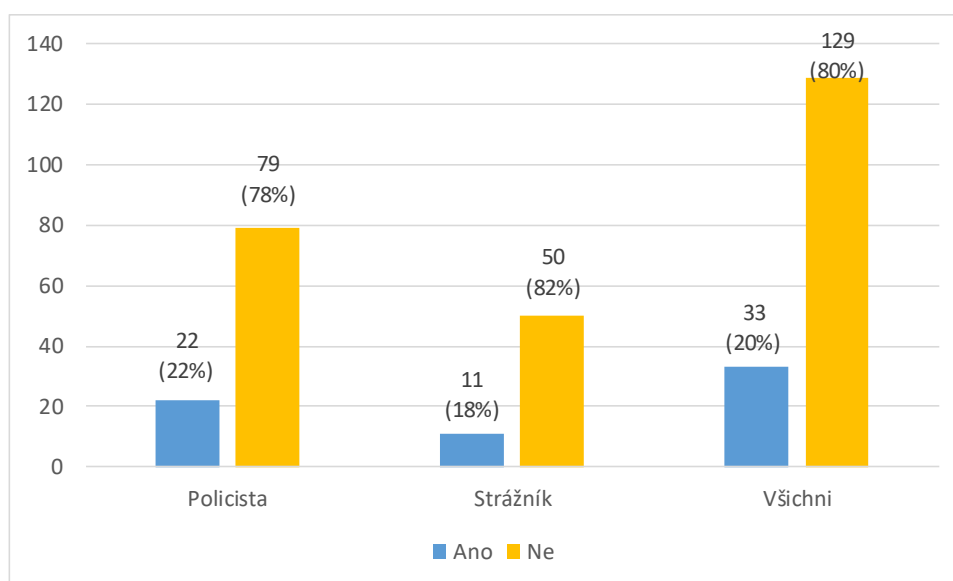
Graf č. 14 znázorňuje odpovědi na otázku, zda by měli být ve větší míře přijímáni do bezpečnostních složek příslušníci minorit. Z důvodu, že respondenti víceméně neodpovídali na tuto otevřenou otázku, budou otevřené odpovědi uvedeny pouze jako doplňující poznámka k průzkumu. Z celkového souhrnu odpovědělo celkem 151 (93 %) respondentů nedokážu posoudit. Následuje odpověď ne s počtem 9 (6 %) respondentů. A poslední odpověď s nejnižším počtem respondentů je ano, kterou si vybrali 2 (1 %) respondenti z celkového počtu. Dále lze z grafu vyčíst zvlášť odpovědi policistů a zvlášť strážníků. U obou policejních složek převládá odpověď nedokážu posoudit s procentuální hodnotou 93. Dále jak u policistů, tak u strážníků následuje odpověď ne, u policistů s 6 % a u strážníků o 1 % méně, tudíž s 5 %. Poslední odpověď je též u obou složek stejná, ano u policistů s 1 % a u strážníků o 1 procentuální hodnotu vyšší, tudíž s 2 %. Dále posuzujeme v rámci průzkumu odpovědi podle délky služby u policie. Do 5 let služby odpovědělo 5 % ano, 5 % ne a 90 % nedokážu posoudit z procentuální hodnoty konkrétní skupiny. Do 10 let odpovědělo ano 0 %, ne 8 % a 92 % nedokážu posoudit. Nad 10 let služby odpovědělo 0 % ano, 4 % ne a 96 % nedokážu posoudit. Nad 20 let odpověděli 4 % ano, 8 % ne a 88 % z celkové procentuální hodnoty dané kategorie zvolilo nedokážu posoudit. Lze říci, že u všech kategorií převládá odpověď nedokážu posoudit, zda mají být ve větší míře přijímáni. Dle autorčina názoru ovšem i z tohoto typu odpovědi lze něco

¹²⁹ Vlastní zdroj

usoudit, jelikož člověk bez předsudků přeci bez zaváhání vybere odpověď ano právě z důvodu lepší komunikace s minoritami. Následující odpověď, která převládá, je ne, neměli by být ve větší míře přijímáni do bezpečnostních složek. Poznámky u odpovědi ano bohužel žádné nebyly, ale u odpovědi ne byly poznámky typu „mají APR“, „nedůvěra společnosti“, „časté neshody a dohady.“

Otázka č. 15: Znáte projekt Asistent prevence kriminality? Pokud ano, uveďte, zda si myslíte, že tento projekt je pro prevenci kriminality přínosem.

Graf č. 15: Povědomí respondentů o projektu Asistent prevence kriminality¹³⁰

Graf č. 15 znázorňuje odpovědi respondentů, zda znají projekt Asistent prevence kriminality. Z důvodu, že respondenti víceméně neodpovídali na tuto otevřenou otázku, budou otevřené odpovědi uvedeny pouze jako doplňující poznámka k průzkumu. Z celkového počtu respondentů odpovědělo 129 (80 %) respondentů ne a ano odpovědělo 33 (20 %) respondentů. Dále lze z grafu vyčíst zvlášť odpovědi policistů a strážníků. Stejně tak jako u celkového souhrnu (všichni) je nejčastější odpověď ne, neznám, tak i u obou složek je odpověď stejná. Jediný rozdíl je v procentuálních hodnotách, kdy u policistů je procentuální zastoupení 78 %, zatímco u strážníků je o 4 % více, tudíž 82 %. Následuje odpověď ano u obou složek, stejně tak jako u celkového souhrnu (všichni). Ovšem u policistů s 22 % a u strážníků tentokrát o 4 % méně, tudíž s 18 % z celkového počtu strážníků. Lze tedy říci, že jen o malé procento jsou policisté lépe informovaní a lépe znají projekt Asistent prevence kriminality. Dále v rámci průzkumu posuzujeme odpovědi ještě z hlediska délky služby u policie. Do 5 let služby odpovědělo 24 % ano

¹³⁰ Vlastní zdroj

a 76 % ne z celkové procentuální hodnoty dané kategorie. Do 10 let odpovědělo 22 % ano a 78 % ne. Nad 10 let služby odpovědělo 19 % ano a 81 % ne. Nad 20 let služby odpovědělo 21 % ano a 79 % ne z celkové procentuální hodnoty dané kategorie. Největší procentuální zastoupení u odpovědi ano, znám, má skupina do 5 let a odpovědi ne, neznám, skupina nad 10 let. Lze předpokládat, že lépe informovaná je kategorie do 5 let z důvodu nejspíše obsazení „mladší generací“ právě z důvodu toho, že projekt Asistent prevence kriminality je v České republice realizován od roku 2009. Poznámky u odpovědi ano, znám: Je přínosem? Ano, „komunikace“, „v problémových lokalitách má smysl.“ Kontra přínos: „minimální“, „krytí příslušníka rodiny či jiného známého“, „nemohu posoudit, ale z doslechu vím, že asistentům nedůvěřuje ani vlastní etnikum.“

Závěr

Bakalářská práce na téma „Předsudky vůči romskému etniku u policie nemohla jistě popsat celou problematiku soužití s Romy z hlediska předsudků a xenofobních názorů tak, jak je vnímaná širokou veřejností. Netradiční pohled by pak snad mohla nabídnout ta část práce, která průzkumným šetřením formou kvantitativního sběru dat pomocí dotazníkového šetření zjišťovala úroveň předsudků a případné xenofobní názory mezi strážníky a policisty vybraných oddělení a služeben v Jihočeském kraji. Bohužel sama autorka se osobně přesvědčila, že nemalá část respondentů odmítla dotazník vyplnit z důvodu strachu a obavy ze ztráty zaměstnání či potrestání, i přesto, že byla několikrát zdůrazněna jeho anonymita. Někteří respondenti dokonce odmítli dotazníky vyplnit z důvodu, že se „odmítají o této problematice vyjadřovat.“

Jako vedlejší cíl bylo zjišťováno v rámci otázek 9 a 10, zda se ČR dostatečně dané problematice věnuje a zda se Romové dokáží plnohodnotně začlenit do společnosti. V omezené míře 5,6 % převládá odpověď ano, Česká republika se věnuje dostatečně romské problematice a to z důvodu pozitivní diskriminace ze strany státu, poskytováním sociálních dávek, příspěvků, rekvalifikací. Při posuzování zvláště odpovědí policistů a strážníků bylo zjištěno, že se jejich odpovědi prakticky neliší (pouze o 1 %). Názor, že se Romové dokázali úspěšně integrovat do české společnosti, sdílí 67 % respondentů. Při posuzování zvláště názorů policistů a strážníků bylo zjištěno, že obě policejní složky zastávají stejný názor. U policistů s procentuálním zastoupením 68 % a u strážníků s 63,9 %.

Hlavním cílem práce bylo zjistit úroveň předsudků a xenofobních názorů u policie včetně popisu úrovně zjevné kriminality páchané Romy. Na tuto problematiku se zaměřují otázky 5, 6, 7, 8 a 14. Tyto názory se u obou složek projevovaly v omezené míře. Zejména u otázky soužití s romskou rodinou v panelovém domě, kdy 15,4 % z celkového počtu respondentů toto soužití vidí jako problémové z důvodu hádek, krádeží, hluku, agresivity a velkého počtu lidí. Při posuzování odpovědí policistů a strážníků bylo zjištěno, že tyto názory zastává 17 % policistů a 13 % strážníků. I přesto, že většina respondentů odpověděla, že by jim soužití nevadilo, měli často v odpovědích napsanou poznámku, pokud by byli slušní nebo u odpovědi nedokážu posoudit poznámku podle povahy rodiny. Dále se v omezené míře projevovaly předsudky a xenofobní názory u otázky týkající se společné hlídky s romským kolegou, kdy 15% z celkového počtu respondentů označuje činnost ve společné hlídce za nemožnou z důvodu, že jsou černí či s nimi prostě pracovat nebudou bez uvedení komentáře. Ovšem i u odpovědi ano,

nevidilo by mi s ním pracovat, byly dopsané poznámky typu pracoval bych s ním pouze z důvodu dohledu nad pořádkem v romské komunitě. U policistů tímto způsobem odpovídalo 12 % respondentů, u strážníků dokonce 21,3 %.

Dále se v omezené míře projevovaly u obou složek předsudky a xenofobní názory u otázky přínosu příslušníka romského etnika u policie, kdy 15 % respondentů z celkového počtu si myslí, že by Rom nebyl pro policii přínosem. Tyto názory pak zastává 16 % dotazovaných policistů a 14,8 % strážníků. Dále se v omezené míře projevovaly xenofobní názory u otázky č. 14 při přijímání minorit ve větší míře do bezpečnostních složek, kdy 6 % z celkového počtu respondentů má s přijímáním minorit problém z důvodu častých neshod, dohad a nedůvěry společnosti. Odpověď zvolilo 6 % policistů a 5 % strážníků.

V rámci shromažďování dat bylo zjištěno, že ucelené oficiální statistiky romské kriminality byly dostupné do roku 2000 a od této doby vycházíme z odhadů či neoficiálních statistik. Ke zjištění úrovně zjevné kriminality páchané Romy slouží otázka č. 5. Nejčastější odpověď byla drogová kriminalita s 34 % respondentů z celkového počtu respondentů. Jako druhou uváděli respondenti kriminalitu majetkovou 30,2 %. Dále násilnou kriminalitu 28,4 %. Kriminalitu mravnostní s 5,6 % z celkového počtu respondentů. Kriminalitu „bílých límečků,“ s procentuální hodnotou 1,2. Nejčastější kriminalita páchaná romským etnikem je dle dostupných statistik majetková kriminalita. Z respondentů tedy odpovědělo správně 30,2 %

Dle autorčina názoru cíle bakalářské práce byly splněny. I když u většiny otázek týkajících se předsudků a xenofobních názorů převládají odpovědi nevím, nedokážu posoudit, byly tyto názory v omezené míře u obou policejních složek zaznamenány. Vyhodnocování z hlediska délky služby poukázalo na to, že policisté či strážníci, kteří jsou u policie déle jak 20 let, mají o problematice větší povědomí. Autorka si myslí, že to je z důvodu absolvování multikulturního vzdělávání u policie.

Doporučením do budoucna by mělo být zkvalitnění činností obou policejních složek na základě znovuzavedení kvalitního multikulturního vzdělávání, kdy by měli policisté a strážníci být sami motivováni ke zlepšení vztahů mezi minoritou a majoritou a vstupovat do kontaktu bez předsudků a xenofobních názorů.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ALLPORT, Gordon Willard. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor, 2004. Obzor (Prostor). 574 s. ISBN 80-726-0125-3.
2. BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 223 s. ISBN 978-80-210-5103-4.
3. BLAŽEK, Vladimír, BUDIL, Ivo T. a SLÁDEK, Vladimír. *Dějiny, rasa a kultura: sborník příspěvků z interdisciplinárního symposia o problematice ras*. Plzeň: Katedra antropologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity, 2005. 99 s. ISBN 80-903412-4-1.
4. DAVIDOVÁ, Eva. *Romano drom: cesty Romů : 1945-1990 : změny v postavení a způsobu života Romů v Čechách, na Moravě a na Slovensku*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. 245 s. ISBN 80-706-7533-8.
5. DAVIES, Merryl Wyn. *Kulturní antropologie*. Praha: Portál, 2003. 175 s. ISBN 80-717-8778-7.
6. DIANIŠKA, Gustáv. *Kriminológia*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 326 s. ISBN 978-80-7380-198-4.
7. FRASER, Angus M. *Cikáni*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. 374 s. ISBN 80-710-6212-X.
8. GJURIČOVÁ, Jitka. *Na okraji: Romové jako objekt státní politiky*. Praha: Themis, 1999. 63 s. ISBN 80-858-2170-2.
9. HORVÁTHOVÁ, Jana. *Kapitoly z dějin Romů*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 84 s. ISBN 80-7106-615-X.
10. JELÍNEK, Jan. *Biologie a fyziologie člověka a úvod do studia obecné genetiky*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. 223 s. ISBN 80-718-2138-1.
11. MIKO, Václav. *Anticikanismus v Čechách*. [České Budějovice]: Nová Forma, 2009. 132 s. ISBN 978-80-87313-02-2.
12. NADACE PRO SVOBODU SLOVA. *Česká xenofobie*. Praha: Votobia, 1998. 180 s. ISBN 80-7220-044-5.
13. *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2010. 85 s. ISBN 978-80-854-7700-7.

14. *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. 151 s. ISBN 978-80-270-0664-9.
15. ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2000. 149 s. ISBN 80-717-8410-9.
16. ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. 188 s. ISBN 80-7178-648-9.
17. ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu: multikulturní výchova v praxi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. 273 s. ISBN 978-80-7367-182-2.
18. TESAŘ, Filip. *Etnické konflikty*. Praha: Portál, 2007. 251 s. ISBN 978-80-7367-097-9.
19. WOLF, Josef. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti: člověk a jeho svět II*. Praha: Karolinum, 2000. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. 223 s. ISBN 80-246-0099-4.
20. ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. 146 s. ISBN 80-867-9505-5.

Elektronické zdroje

1. *Cambridge Dictionary: Meaning of prejudice in English* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z WWW: <<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/prejudice?fbclid=IwAR2fFdHcPkFgC9KjPjNgHdECLp2Xs462IOocY79yP44ywkXs-vPBIDA6iO4>>.
2. *Collins: ethnic* [online]. Collins, 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/ethnic?fbclid=IwAR2WC53OY_EviUUtePVQYZtk9TW_I6lpHFuxmlyYhdpFioECZjlt_BqkSPo>.
3. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Uvedení národnosti je svobodnou volbou* [online]. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2014 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/2d0049aa01>>.
4. *Dictionary.com: Racism* [online]. Dictionary.com, 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.dictionary.com/browse/racism>>.
5. *Inovace SEBS a ASEBS: Kriminologie* [online]. 2011 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/charakteristika>>.

6. *Merriam-Webster: Racism* [online]. Merriam-Webster, 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.merriam-webster.com/dictionary/racism>>.
7. *Ministerstvo vnitra České republiky: Informace o projektu Asistent prevence kriminality* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-projektu-asistent-prevence-kriminality.aspx>>.
8. *Ministerstvo vnitra České republiky: Úvod do problematiky obecní (městské) policie* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>.
9. NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie: Antropologie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2018 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z WWW: <[https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Antropologie_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Antropologie_(MSgS))>.
10. NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie: Kriminalita* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2018 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kriminalita>>.
11. NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie: Rasa* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2018 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rasa>>.
12. *Prevence kriminality: ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY* [online]. Prevence kriminality v České republice, 2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/apk/?fbclid=IwAR0aGPv8ipJGlqZOMAAIKxMOGCTjEEc9JmPoXzmNWyirnaPUOTNF--KR9hA>>.
13. *Studijni-svet.cz: Sociálně patologické jevy* [online]. 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://studijni-svet.cz/socialne-patologicke-jevy/>>.
14. *VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: Strategie romské integrace do roku 2020* [online]. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, 2020 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/Strategie-romske-integrace-do-roku-2020.pdf>>.
15. *Vocabulary: ethnicity* [online]. Vocabulary, 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.vocabulary.com/dictionary/ethnicity>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. § 1 zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p1>>.
2. ČESKO. § 16 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361#p16>>.
3. ČESKO. § 189 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p189>>.
4. ČESKO. § 2 zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p2>>.
5. ČESKO. § 3 zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p3b>>.
6. ČESKO. § 357 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p357>>.
7. ČESKO. § 3b zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22.]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p3b>>.
8. ČESKO. § 4d zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p4d>>.
9. ČESKO. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#f3877986>>.

Seznam grafů

Graf č. 1: Služební zařazení respondentů

Graf č. 2: Délka služby

Graf č. 3: Původ Romů

Graf č. 4: Romské zastoupení v České republice

Graf č. 5: Nejčastější romská kriminalita

Graf č. 6: Hlídka s romským policistou/strážníkem

Graf č. 7: Příslušník romského etnika přínosem pro policii

Graf č. 8: Soužití s romskou rodinou v patře panelového domu

Graf č. 9: Integrace Romů v České republice

Graf č. 10: Názory policistů a strážníků ohledně romské problematiky

Graf č. 11: Absolvování kurzu multikulturního vzdělávání

Graf č. 12: Osobní zkušenost ze života s Romy

Graf č. 13: Příslušník romského etnika ve Vašem kolektivu

Graf č. 14: Přijímání minorit ve větší míře do bezpečnostních složek

Graf č. 15: Povědomí respondentů o projektu Asistent prevence kriminality

Přílohy

Příloha I: Dotazník pro respondenty

Příloha I

Dotazník pro respondenty¹³¹

Dotazník

Dobrý den,
jsem studentkou Vysoké školy evropských a regionálních studií, obor Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě. Provádím průzkum do své bakalářské práce. Žádám Vás o vyplnění **anonymního dotazníku**. Získané údaje budou využity pouze pro potřeby k mé bakalářské práci.

Předem děkuji za vyplnění.

1. Jste policista nebo strážník?

- a) Policista
- b) Strážník

2. Jaká je Vaše délka služby ve služebním/pracovním poměru policisty/strážníka?

- a) Do 5 let
- b) Do 10 let
- c) Nad 10 let
- d) Nad 20 let

3. Víte, odkud pocházejí Romové? U možnosti ano, napište zemi.

- a) Ano - *Indie*
- b) Ne

4. Nejčastější zastoupení v České republice mají?

- a) Romové slovenští
- b) Romové němečtí
- c) Romové rumunští
- d) Romové olašští
- e) Nevím

¹³¹ Vlastní zdroj, 2021.

5. Nejčastější kriminalita páchaná Romy je?

- a) Mravnostní
- b) Majetková
- c) Násilná
- d) Drogová
- e) Bílých límečků
- f) Nevím

6. Pracoval/a byste ve společné hlídce s romským policistou/strážníkem? Svou odpověď odůvodněte.

- a) Ano -
- b) Ne -
- c) Nevím

7. Myslíte si, že příslušník romského etnika by byl pro policii přínosem? V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

- a) Ano -
- b) Ne - *nedůvěra společnosti*
- c) Nedokážu posoudit

8. Vadilo by Vám soužití s romskou rodinou v patře panelového domu? V případě, že jste odpověděl/a ano, uveďte důvod.

- a) Ano - *Příliš hluk*
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

9. Dokázali se Romové, dle Vašeho názoru, úspěšně integrovat do společnosti v České Republice? V případě, že jste odpověděl/a ne, uveďte důvod.

- a) Ano *Dokázali, ale nelze říci, že se úspěšně integrovali.*
- b) Ne - *neuměli se integrovat.*
- c) Nedokážu posoudit

10. Věnuje se, dle Vašeho názoru, Česká republika dostatečně romské problematice?

V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

- a) Ano - *de přelid, jsou to lidé jako každý*
b) Ne - *měli by mít stejná práva a podmínky*
c) Nedokážu posoudit *jako jim ⇒ politikami diskriminace*

11. Absolvoval/a jste kurz multikulturního vzdělávání?

- a) Ano
b) Ne

12. Máte ze svého života osobní negativní/pozitivní zkušenost s Romy? Při odpovědi negativní/pozitivní, uveďte jaké.

- a) Pozitivní
b) Negativní - *mnobu ⇒ ublíženost, hrani' si nes' chud'ý x nic se mětem' problémy.*
c) Nemám žádné zkušenosti

13. Máte ve svém kolektivu příslušníka romského etnika?

- a) Ano
b) Ne

14. Měli by být ve větší míře přijímáni do bezpečnostních složek příslušníci minorit?

V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

- a) Ano -
b) Ne - *nedůvěra společnosti*
c) Nedokážu posoudit

15. Znáte projekt Asistent prevence kriminality? Pokud ano, uveďte, zda si myslíte,

že tento projekt je pro prevenci kriminality přínosem.

- a) Ano - *nedokážu posoudit, ale se dohledem.*
b) Ne *ne, ne asistentem nedůvěra ani platnou ekvivalencí.*

Dotazník

Dobrý den,
jsem studentkou Vysoké školy evropských a regionálních studií, obor Bezpečnostně právní
činnost ve veřejné správě. Provádím průzkum do své bakalářské práce. Žádám Vás o vyplnění
anonymního dotazníku. Získané údaje budou využity pouze pro potřeby k mé bakalářské
práci.

Předem děkuji za vyplnění.

1. Jste policista nebo strážník?

- a) Policista
- b) Strážník

2. Jaká je Vaše délka služby ve služebním/pracovním poměru policisty/strážníka?

- a) Do 5 let
- b) Do 10 let
- c) Nad 10 let
- d) Nad 20 let

3. Víte, odkud pocházejí Romové? U možnosti ano, napište zemi.

- a) Ano - Rumunsko
- b) Ne

4. Nejčastější zastoupení v České republice mají?

- a) Romové slovenští
- b) Romové němečtí
- c) Romové rumunští
- d) Romové olašští
- e) Nevím

5. Nejčastější kriminalita páchaná Romy je?

- a) Mravnostní
- b) Majetková
- c) Násilná
- d) Drogová
- e) Bílých límečků
- f) Nevím

6. Pracoval/a byste ve společné hlídce s romským policistou/strážníkem? Svou odpověď odůvodněte.

- a) Ano -
- b) Ne – bez komentáře
- c) Nevím

7. Myslíte si, že příslušník romského etnika by byl pro policii přínosem? V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

- a) Ano -
- b) Ne –
- c) Nedokážu posoudit

8. Vadilo by Vám soužití s romskou rodinou v patře panelového domu? V případě, že jste odpověděl/a ano, uveďte důvod.

- a) Ano - stálý hluk
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

9. Dokázali se Romové, dle Vašeho názoru, úspěšně integrovat do společnosti v České Republice? V případě, že jste odpověděl/a ne, uveďte důvod.

- a) Ano
- b) Ne -
- c) Nedokážu posoudit

10. Věnuje se, dle Vašeho názoru, Česká republika dostatečně romské problematice?

V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

- a) Ano -
- b) Ne -
- c) Nedokážu posoudit

11. Absolvoval/a jste kurz multikulturního vzdělávání?

- a) Ano
- b) Ne

12. Máte ze svého života osobní negativní/pozitivní zkušenost s Romy? Při odpovědi negativní/pozitivní, uveďte jaké.

- a) Pozitivní
- b) Negativní
- c) Nemám žádné zkušenosti

13. Máte ve svém kolektivu příslušníka romského etnika?

- a) Ano
- b) Ne

14. Měli by být ve větší míře přijímáni do bezpečnostních složek příslušníci minorit?

V případě, že jste odpověděl/a ano/ne, uveďte důvod.

- a) Ano -
- b) Ne - *časté neshody a dohady*
- c) Nedokážu posoudit

15. Znáte projekt Asistent prevence kriminality? Pokud ano, uveďte, zda si myslíte,

že tento projekt je pro prevenci kriminality přínosem.

- a) Ano -
- b) Ne